
KLEINE LIEDEN, VROME ZIELEN

René Gybels

(DE KAPELLEKESHOEVE)

Toneelmanuscript

RG

René Gybels
Baandries 5
3583 PAAL
Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels
Wijnpeerstraat 7
9820 MERELBEKE
Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be
annick.gybels@gmail.be

[Website:renegybels.wixsite.com/toneel](http://renegybels.wixsite.com/toneel)

KLEINE LIEDEN, VROME ZIELEN

(DE KAPELLEKESHOEVE)

Een volks blijspel in vier bedrijven
door
René Gybels

1995 – herziene uitgave 2010

Dit toneelstuk wordt u uitsluitend ter lezing overgemaakt. Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd of verveelvoudigd met de oog op de uitvoering van het stuk en/of worden openbaar gemaakt op welke wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur of zijn gevolmachtigde.

Indien u het stuk wenst te spelen.

Indien u een digitale tekst ter lezing werd overgemaakt, ontvangt u een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Indien u niet in het bezit bent van de tekst ontvangt u op eenvoudig schriftelijk, telefonisch of elektronisch verzoek, gericht aan René of Annick Gybels, GRATIS een digitale of een losbladige brochure. Hierbij ontvangt u eveneens een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Contactpersonen: René Gybels Baandries 5 3583 Paal

Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels Wijnpeerstraat 7 9820 Merelbeke

Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be
annick.gybels@gmail.be

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

P E R S O N A G E S

(6 dames – 6 heren)

Pier, de boer: 50 jaar. Hij is door hard werken eigenaar geworden van “De Kapelleshoeve” en heeft een zekere welstand verworven zonder echt rijk te zijn.

Hij heeft zijn zin voor humor niet verloren en pakt van het leven wat hij krijgen kan. In de droom van ’t Menneke is hij **Sinte Pieter**.

Anna, de boerin: 45 jaar. Zij is van burgerlijke afkomst en heeft zich nooit kunnen aanpassen aan het leven op de buiten. Zij is dan ook vaak ziek. Zij wordt gedomineerd door haar inwonende schoonmoeder.

Stans, de moeder van Pier: 70 jaar. Zij is een bazige vrouw die het leven op de hoeve domineert. Zij maakt te pas en te onpas haar beklag over de ziekelijke boerin en het vele werk dat hierdoor op haar schouders blijft rusten. In haar binnenste vraagt ze echter niet beter.

Fons, de zoon: 22 jaar. Een flinke boerenzoon, die echter niets voelt voor de boerenstiel. Hij aardt naar zijn moeder, ligt regelmatig in conflict met zijn vader en vraagt niets liever dan de boerderij voorgoed te verlaten. .

Marieke, de dochter: 20 jaar. Zij is een echte boerin en voelt zich aangetrokken tot het werk op de boerderij. In de droom van ’t Menneke is zij **O.L.Vrouwke**.

Lowie, de knecht: 25 jaar. Een harde werker met oog voor vrouwelijke charmes. Hij tracht ernaar om hogerop te geraken. In de droom van ’t Menneke is hij **een duivel**.

Bekka, een aangenomen kind: 20 jaar. Zij is een zigeunermeisje dat als kind werd gevonden en op de boerderij grootgebracht. Ze is uitdagend, raadselachtig, ondoorgrondelijk, exotisch en sensueel. Zij is door de oude boerin uit het huis gezet en woont samen met de knecht en de meid in een bijgebouw. In de droom van ’t Menneke is zij **een duivelin**.

Katrien, een dienstmeid: 30 jaar. Een wat vlakke figuur, die hard werkt maar ook haar eigen betrachtingen heeft.

’t Menneke, een zwerver: 50 jaar oud. Hij leeft van stroperij, is heel onverzorgd maar heeft een hart van goud. Hij kan de mensen vermaken met zijn versjes, liedjes en fantastische verhalen.

Arabel, de heks: Een stokoud kruidenvrouwtje, dat in een boshut leeft en door iedereen aanzien wordt als een heks. Niemand kent haar juiste afkomst of haar geschiedenis. De meest wilde verhalen rondom Arabel doen dan ook de ronde.

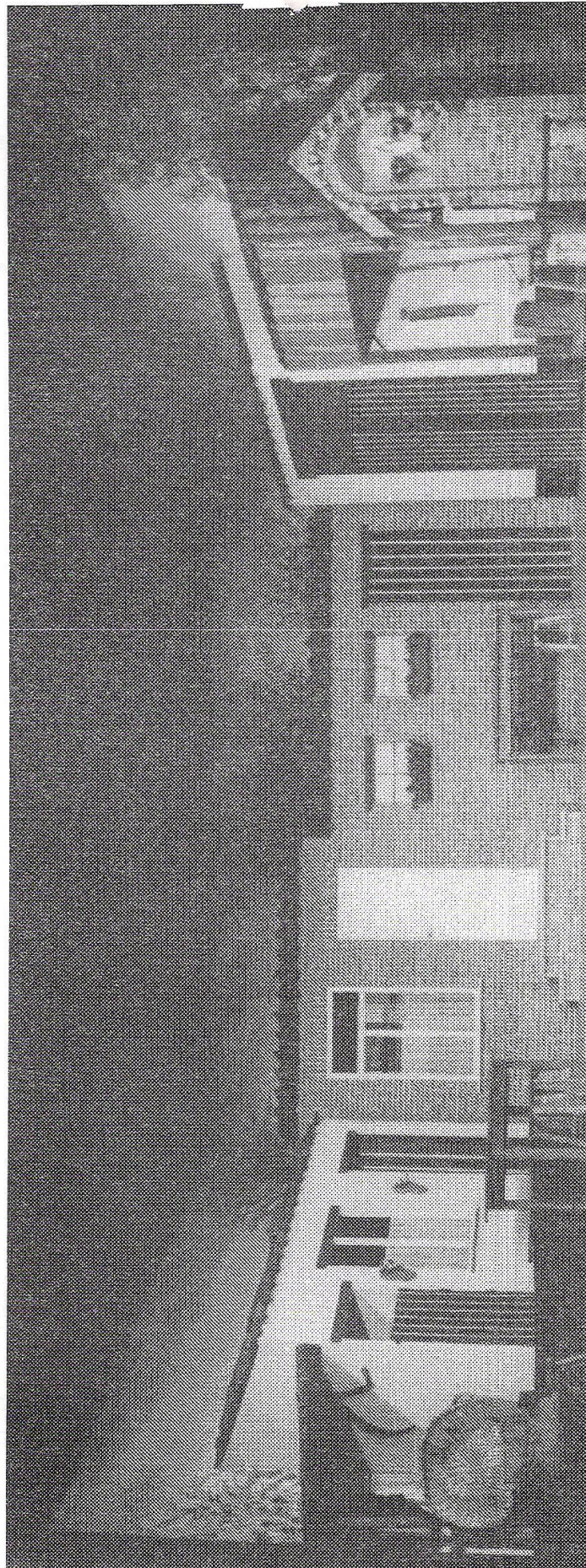
De garde: 30 à 50 jaar. Hij is een karikatuur van een echte garde. Hij heeft zijn aanstelling te danken aan de baron voor wie hij dan ook alle vuile klusjes mag opknappen. Hij moet vooral zorg dragen voor het wild van de baron. Zodoende is hij vijand nummer één van ’t Menneke.

De pastoor: 30 à 50 jaar. Hij kiest eerder voor welstand dan voor armoede, wijst de armen bij voorkeur op hun plichten en de rijken op hun rechten. Hij schermt graag met God en gebod maar leeft zelf niet volgens de regels die hij anderen voorhoudt.

D E C O R

Het verhaal speelt zich af op de binnenplaats van de kapellekeshoeve.

Linksvoor is zich een afdak. Onder het afdak staat een oude kruiwagen waarin enkele zakken liggen, gevuld met hooi of stro. Het is de slaappleats van ’t Menneke. Naast de kruiwagen staat een melkstoel, achter de kruiwagen een wanmand. Aan de wanden hangt zo mogelijk enig werktuig, bijvoorbeeld een pik. Het afdak leunt aan tegen een gebouw. Dit bevat vooraan het gemakhuisje met halfhoge deur en daarnaast het bijhuis met een venster en een deur. Onder het vensterraam staat een bank met daarvoor een tafel.

Onder de tafel staan twee stoelen zonder leuning. Als versiering kunnen links en rechts van het venster klompen, gevuld met bloemen, worden opgehangen.

De achterwand bevat van links naar rechts het hoofdhuis met een venster en een deur en de stal met twee stalvensters en een deur. Het verdient aanbeveling dat het hoofdhuis kan betreden worden via een verhoging met een tweetal treden en dat het dak van de stal lager is dan dat van het hoofdhuis. Voor de stal staat een bank met daarvoor een tafel. Onder de tafel staan twee stoelen zonder leuning. Op de vensterbanken van de stal staan bloemen.

Rechtsvoor staat een kapelleke met ervoor een bidbankje. Achter het kapelleke is de schop. Hierin staan een riek, twee hooiharken en een zeis met wetsteen. Voor de veiligheid wordt de zeis omwikkeld met een zak. Op de hoek van de schop vlak naast het kapelleke staat een zitstoel of een afgezaagde boomstam die als zit kan dienen. Naargelang er plaats is in de schop worden meerdere werktuigen toegevoegd zoals o.a een scherfblok met een scherfmes. Achter de schop zien we de schuur met een dubbele schuurdeur. In de dubbele schuurdeur is een gewone deur aangebracht.

Links tussen het hoofdhuis en het bijhuis en rechts tussen de stal en de schuur is een doorgang voorzien om het podium te betreden. Tussen de schop en achter het kapelleke is een doorgang die vanuit de zaal onzichtbaar is.

Al de gebouwen staan met de rug tegen een hoge wand, die rondom het podium is aangebracht. Boven de gebouwen is deze wand beschilderd met wolken en bomen. In de wand kan met kleine lichtjes een sterrenhemel worden aangebracht. Het is aan te bevelen dat de sterren in verschillende fasen geleidelijk kunnen oplichten.

KORTE INHOUD

Moeder Stans, de oude boerin, weigert het roer uit handen te geven en is daardoor mede oorzaak van de problemen in het gezin van haar zoon Pier en zijn zieke vrouw Anna.

Pier en Anna hebben een zoon en een dochter. Zij hebben tevens een zigeunermeisje in hun gezin opgenomen. Gezien het vele werk op de boerderij heeft Pier een knecht en een meid in dienst genomen. Pier durft al eens naar het zigeunermeisje lonken, tot groot ongenoegen van zijn zoon Fons, die zelf verliefd is op het knappe kind.

't Menneke, een oude stroper, die als kind ooit werd te vondeling gelegd, maakt de nabijgelegen bossen, die toebehoren aan de baron, onveilig voor haas en konijn maar wordt zelf door de garde opgejaagd als groot wild. Ook de pastoor is niet bepaald zijn beste vriend. In ruil voor af en toe een langoor mag 't Menneke op de boerderij overnachten onder een afdak of in de schuur. Hij vertelt dan fantastische verhalen over een oud kruidenvrouwtje, in het dorp de heks genoemd, dat hem overal achtervolgt.

Op zekere nacht heeft 't Menneke een eigenaardige droom. Bij de welwillendheid van Sinte-Pieter verneemt hij hoe het de mensen uit zijn onmiddellijke omgeving in het hiernamaals zal vergaan. Hij komt ook te weten wie zijn moeder is. Bij zijn ontwaken neemt 't Menneke zijn droom voor waarheid. Hij doet stoute voorspellingen die door de betrokkenen als wartaal worden afgedaan.

R E G I E

Het stuk kan best ouderwets gespeeld worden. Dit geeft heel wat mogelijkheden wat betreft kleding en decor en zal wellicht het meest tot de verbeelding spreken. Het stuk bevat tevens enkele liedjes. Deze kunnen muzikaal begeleid worden. Wanneer men niet wenst te zingen wordt in een kadertje een alternatieve tekst voorzien.

E E R S T E B E D R I J F

Eerste tafereel: Pier – Stans – Lowie – Katrien – Bekka – 't Menneke – Fons

(’s Morgens vroeg op de ‘Kappellekeshoeve’. Het prille ochtendlicht en een concert van fluitende vogels kondigen het begin aan van een nieuwe beloftevolle dag. Linksvoor onder een afdak ligt ’t Menneke te slapen in een kruiwagen. Een haan kraait. Lowie komt uit het bijhuis en loopt met de bretellen naar beneden naar het gemakhuisje. De boer komt uit het woonhuis. Hij ademt diep en zichtbaar genietend de ochtendlucht in.)

PIER: ’t Ziet er goed uit vandaag. We kunnen hooien. *(Pier haalt een zeis en een wetsteen uit de schop rechtsvoor en begint zijn zeis te wetten. Moeder Stans komt uit het woonhuis.)* Ha moeder, gij zijt het.

STANS: Ja, wie anders. Als de boerin te lui is moet een ander wel uit zijn nest.

PIER: Ge moet zo hard niet zijn voor ons Anna. Ge weet dat ze niet zo sterk is.

STANS: Ze past niet op de boerderij. Ze had nooit met een boer mogen trouwen.

PIER: Dat is niet alleen haar schuld, ook de mijne. En nu moeten we de zaken nemen zoals ze zijn.

STANS: En dat wil zeggen dat ik mag blijven wroeten tot ik erbij neerval. Ik ga koffie zetten.

PIER: Ja. En roep onze Fons op. En ons Marieke. Zij kan u helpen. En Fons moet mee naar ’t hooiland.

STANS: Fons kan op ’t hooiland niks gaan doen. Hij kent niks van de boerenstiel.

PIER: Dan moet hij het leren.

STANS: Daar komt niks van Pier. Fons deugt niet voor ’t zwaar labeur. Hij aardt naar zijn moeder. Hij zit met andere zaken in zijne kop. Ge kunt beter Marieke meesturen. Die vraagt niet liever.

PIER: Als dat werk voor onze Fons te zwaar is, is het voor ons Marieke zeker te zwaar.

STANS: Maar ze werkt graag op het land. Vooral als Lowie in de omtrek is.

PIER: Lowie? Wat heeft die daar mee te maken?

STANS: Ziet gij dat niet? Ons Marieke lonkt naar Lowie.

PIER: Lowie is een knecht.

STANS: Maar ’t is een vent. En ons Marieke is een vrouw.

PIER: ’t Is nog een kind.

STANS: Een kind? Ze wordt binnenkort twintig jaar Pier. Ze is open gebloeid tot een rijpe vrouw. Maar gij ziet dat niet. Gij zijt stekeblind gij.

PIER: En gij zijt zot gij.

(Stans gaat kwaad naar binnen in het woonhuis. Lowie komt van het gemakhuisje terwijl hij zijn bretellen over zijn schouders schuift.)

LOWIE: Morgen boer. 't Ziet er goed uit vandaag. Hooien zeker?

PIER: Ja, hooien.

LOWIE: Gaat Fons mee?

PIER: Onze Fons komt later. Katrien gaat mee.

LOWIE: Toch niet alleen. En Bekka?

PIER: Die blijft hier.

LOWIE: Amai, zijn ons mamzel haar pollekes te fijn voor de hooihark?

PIER: Ze moet ons moeder helpen in de keuken en op de boerderij.

LOWIE: En Marieke? Die kan goed hooien. Laat haar meegaan.

PIER: Dat zoudt gij wel willen hè. Ons Marieke blijft hier.

LOWIE: Ja maar boer....

PIER: Verdomme Lowie! Ben ik hier de baas? Of wie anders?

LOWIE: Natuurlijk boer. De boer is de baas boer. Maar Lowie is 't werk niet de baas boer.
Maar de boer is de baas boer.

(Lowie gaat binnen in het bijhuis. Katrien komt naar buiten.)

KATRIEN: Goede morgen boer.

PIER: Morgen Katrien. 't Wordt hooiweer vandaag. Gij gaat met Lowie mee naar 't hooiland.

KATRIEN: 't Is goed boer. Komt Fons ook?

PIER: Hebt gij onze Fons nodig om te hooien?

KATRIEN: Niet echt. Maar 't is een hele lap grond. En wat hulp is altijd welkom.

PIER: Onze Fons komt wat later.

KATRIEN: *(zichtbaar verheugd)* Dan is 't goed boer. *(Katrien gaat binnen in het woonhuis.)*

PIER: Die oude vrijster zal toch zeker geen oogje hebben op onze Fons. Dan zijn we goed af: ons Marieke met de knecht en onze Fons met de meid.

(Pier zet de zeis terug in de schop. Bekka komt uit het bijhuis. Ze rekt zich behaaglijk uit en lonkt uitdagend naar Pier.)

BEKKA: *(verleidend)* Dag boer Pier.

PIER: *(opvallend vriendelijk)* Ha, ons Bekka. Gij ziet er stralend uit vandaag.

BEKKA: Vleier. Gij hebt zeker wat nodig?

PIER: Dat zou best kunnen. *(vertrouwelijk)* Blijf vandaag maar op de boerderij.

BEKKA: En als ik dat niet wil? Als ik nu eens liever 't hooi in wil? Met Lowie?

PIER: Gij blijft uit het hooi met Lowie. Gij moet ons moeder helpen in de keuken.

BEKKA: Als die dat maar wil. Ze kan mij niet verdragen.

PIER: Gij denkt dat maar. En als er geen werk is in de keuken gaat ge maar wat rondscharrelen in de schuur. Ik kom u wel helpen.

BEKKA: Mij helpen rondscharrelen in de schuur? Dat belooft boer Pier.

(Katrien komt uit het woonhuis met brood en een pot koffie. Ze wordt gevolgd door Stans die ongezien in de deuopening blijft staan.)

PIER: Zwijgen. *(Katrien gaat binnen in het bijhuis. Pier wrijft zich de handen)* Eet maar goed dat ge er tegen kunt. Het wordt een zware dag.

BEKKA: *(veelbetekenend)* Dat hoop ik.... boer Pier. *(gaat binnen in het bijhuis)*

STANS: Pier! Komen eten.

PIER: Ja. Ik kom al.

STANS: Waart ge weer aan 't flikflooiën met die meid?

PIER: Bekka is geen meid. We hebben haar als kind in huis gehaald en grootgebracht. 't Is een schande dat ze niet meer bij ons mag wonen.

STANS: Ik wil dat niet. En ge weet waarom.

PIER: En daarin hebt ge ongelijk.

STANS: Ik wil geen zigeunerkind onder mijn dak.

PIER: Misschien is Bekka geen zigeunerkind.

STANS: We hebben haar gevonden nadat er zigeuners waren voorbijgetrokken.

PIER: Dat wil niks zeggen.

STANS: Dat wil alles zeggen. Die blik in haar ogen boort dwars door een mens. Ze heeft de duivel in 't lijf. Ze lonkt en lokt en verleidt al het mansvolk.

PIER: Gij ziet spoken gij.

STANS: Neen, geen spoken. Ik zie mensen van vlees en bloed. En één van die mensen zijt gij Pier, een getrouwde boerenvent. En dat ander mens is die zigeunerin, die uwe kop zot maakt. Als ze naar u lonkt krijgt ge een kop gelijk een rijpe tomaat. En daarom wil ik haar niet meer in huis.

PIER: Gij weet niet wat ge zegt gij. Ge zou u beter met uw eigen zaken bemoeien.

(Piet loopt kwaad binnen in het woonhuis. Moeder Stans roept hem na.)

STANS: En gij zou u beter met uw boerderij bemoeien. En met uw moeder en uw vrouw en uw kinderen in plaats van met dat verdorven zigeunerwif.

(Moeder Stans loopt Pier achterna naar binnen. Fons komt uit de stal en gaat voorzichtig rondkijkend om niet gezien te worden naar het bijhuis.)

Tweede tafereel: 't Menneke – Pier – Stans – Fons – Marieke – Bekka – Lowie – Katrien.

(’t Is klaarlicht geworden. Een botvink zingt lustig “Suskewiet”. ’t Menneke komt langzaam overeind. Na het derde gezang spreekt het Menneke tegen de botvink.)

MENNEKE: Ja Suskewiet, ’t is al goed. Ik heb u wel gehoord. *(De botvink kweelt vrolijk verder: suskewiet. ’t Menneke komt van onder het afdak.)* Gij hebt precies goesting in een babbelke? ’t Is nog vroeg zulle. Maar als ge niet wilt lossen, voor mij niet gelaten. Mjem mjem mjem mjem mjem suskewiet. *(De botvink zingt op haar beurt: suskewiet.)* Mjem mjem mjem mjem mjem suskewiet. *(De botvink antwoordt: suskewiet.)* Suskewiet, uw kristallen stemmeke klinkt vandaag weer zo helder als een belleke. Gelijk als gij iedereen ’s morgens wakker maakt kan er alleen maar vrede en vriendschap zijn onder de mensen. Als ze verdorie maar wilden luisteren. *(De botvink: suskewiet. ’t Menneke gaat tot aan ’t kapelleke.)* Goede morgen, Lief Vrouwke. Gij hebt mij deze nacht weer goed beschermd zulle. *(slaat een kruisteken)* Gezegd zijn de heilige namen, ’s Vaders, ’s Zoons, ’s Geestes amen. Als ge mij nu nog aan een boterhammeke kunt helpen, dat zou heel braaf zijn. Wat zegt ge? Daar aan die deur? Merci Lief Vrouwke, dat ge bedankt zijt zulle. Ik zal straks nog eens wat bloemekes voor u plukken in ’t veld. Ik weet dat gij daar heel blij mee zijt. *(’t Menneke gaat tot aan het bijhuis en klopt op de deur.)*
Wees gegroet, gij brave mensen,
’k wil een goede morgen wensen
en u mijne noden klagen
en beleefd een boterham vragen.
Ik ben dan wel geen grote eter,
toch is twee nog altijd beter.

(Lowie komt naar buiten. Hij ziet ’t Menneke staan en roept naar binnen.)

LOWIE: Kom eens kijken wie hier staat!

MENNEKE: Ha Lowie jong. Ons Lief Vrouwke komt mij juist te zeggen dat gij een boterhammeke teveel hebt. Ge moogt het haar zelf vragen.

(Lowie komt verder naar buiten, gevolgd door Fons, Bekka en Katrien.)

LOWIE: Heeft ze dat gezegd Menneke? Dan zal ’t wel waar zijn zeker. Maar WIJ moeten werken voor onze boterham. En GIJ hebt daar nog niks voor gedaan.

MENNEKE: Maar ik ben al oud Lowie. Ik kan niet meer zo goed werken.

BEKKA: Misschien kunt ge wat anders doen Menneke. Ik heb gehoord dat ge goed kunt dansen.

LOWIE: Ja, eerst dansen.

FONS: En dan krijgt ge een boterham.

KATRIEN: Dat moogt ge niet doen. ’t Menneke is een oude sukkelaar. Ge moogt hem niet voor de zot houden.

MENNEKE: Dat is waar meiske. Ze mogen mij niet voor de zot houden.

BEKKA: Van dansen blijft ge jong. Allee Menneke, vooruit met de geit.

(Fons, Lowie en Bekka zingen en begeleiden met handgeklap. 't Menneke maakt stuntelige danspasjes. Katrien kijkt afkeurend toe.)

En onze bok... *(muziek in bijlage)*

En onze bok is dood.

Hij had maar éne kloot.

Hij deed een rare stoot.

Toen was hij van de poot.

(Het lied wordt enige malen herhaald. Marieke komt naar buiten.)

MARIEKE: Wat gebeurt hier allemaal?

LOWIE: 't Menneke danst voor zijne boterham.

MARIEKE: Dat moogt ge niet doen Lowie.

KATRIEN: Dat heb ik ook gezegd.

BEKKA: Hoor ons kwezelkes kwelen. Vooruit Menneke, dansen of geen eten.

MARIEKE: Stoppen Menneke, ge krijgt van mij een boterham.

MENNEKE: Dat is braaf Marieke.

('t Menneke is gestopt met dansen en gaat buiten adem op de bank aan 't kapelleke zitten. Pier is intussen buiten gekomen gevolgd door moeder Stans, die in de deuropening blijft staan.)

PIER: Awel, awel, is 't hier kermis? Fons verdomme, is dat alles wat gij te doen hebt? Van 's morgens vroeg achter de rokken van 't vrouwvolk aanzitten?

FONS: Ik zit niet achter de rokken van 't vrouwvolk aan.

PIER: Katrien?, is 't waar wat onze Fons zegt?

KATRIEN: Ja boer, 't is zeker waar. Achter mijn rokken zit hij niet aan. *(voor zichzelf)*
Spijtig genoeg.

BEKKA: *(spottend)* En achter de mijn ook niet. *(Bekka zet zich neer op de bank aan 't bijhuis)*

FONS: Zijt ge nu content? Dan ga ik eten. *(gaat binnen in het woonhuis)*

PIER: Maak maar dat ge gedaan hebt met eten. Dan kunt ge mee gaan hooien. En gij, Lowie en Katrien, gij moogt al direct vertrekken.

LOWIE: Maar wij hebben ook nog niet gedaan met eten.

PIER: Dan eet ge maar onderweg. Ge moest maar geen zotte kuren verkopen.

(Lowie en Katrien gaan in de schop om hun hooigerief. Lowie wikkelt een zak rondom de zeis. Hij wordt hierbij geholpen door Katrien. Intussen luisteren ze samen mee naar wat er zich op het erf afspeelt.)

MENNEKE: Krijg ik nu eindelijk een boterham Pier?

MARIEKE: Ik ga u direct een paar boterhammen halen Menneke. 't Is toch goed hè vader?

PIER: Natuurlijk kind, 't is zeker goed.

MENNEKE: Dat is braaf zie.

(Marieke wil naar binnen gaan maar dit wordt haar belet door moeder Stans.)

STANS: Dat gaat zo maar niet. Al dat goed brood weggeven aan de eerste de beste schooier.

PIER: 't Menneke is niet de eerste de beste schooier. Ik heb hem altijd gekend als een arme maar eerlijke en brave man.

MARIEKE: Dat is waar vader.

STANS: 't Is een schooier en een dief.

MENNEKE: Dat moogt ge niet zeggen, moeder Stans. Ik heb nog nooit wat gepakt dat van een ander was. Allee, toch niet als 't niet echt nodig was.

STANS: Hoe komt het dan dat er gisteren geen enkel eike in 't kippenhok lag? Daar moesten er minstens twintig liggen.

BEKKA: Misschien hadden de kippen geen goesting om te kakelen.

STANS: Dat kan ik van u niet zeggen. Gij doet niet anders.

MARIEKE: En zonder een ei te leggen. Mag ik nu een boterham halen?

STANS: Nee verdomme, nee zeg ik. Zolang ik niet weet wat er met die eieren gebeurd is, krijgt die schooier niks.

PIER: Moeder asjeblijft.

MENNEKE: Misschien is Arabel langs geweest.

STANS: Arabel? Die komt hier geen eieren pikken. Die is bijna honderd jaar.

MENNEKE: Pas op moeder Stans. Arabel is misschien wel meer dan honderd jaar. Niemand weet dat zo precies. Want 't is een heks verdomme, een echte heks. Van buiten ziet ze er uit als een oud versabbeld wijveke. Maar van binnen is ze jong gebleven. Ze heeft verdomme met de duivel te doen, zowaar ik hier zit.

(Fons is intussen naar buiten gekomen en eet een boterham uit de hand.)

KATRIEN: Dat is allemaal roddelpraat van de mensen. Arabel is een oude sukkel die in het bos leeft omdat ze door iedereen wordt verjaagd en verstoten.

PIER: Dat kan. Maar ik moet toch ook niks hebben van die Arabel.

FONS: Hoor eens aan zeg. Ons vader die bang is van een oud vrouwke. Katrien heeft gelijk. Arabel is heel erg te beklagen.

('t Menneke staat recht. De anderen komen stilaan dichterbij.)

MENNEKE: Dat hebt ge verkeerd voor Fons. Arabel is een echte heks. Dat kan ik getuigen.

(Lowie en Katrien zetten zich neer aan 't kapelleke, Bekka op de zitstoel-boomstronk-

op de hoek van de schop. Pier staat achter haar. De anderen scharen zich in een halve kring rondom 't Menneke en luisteren aandachtig.)

't Was bij valavond en schemerdonker. Ik was een paar stroppen gaan spannen om een konijntje te verrassen. En daarmee was ik nog zo laat in 't bos. En terwijl ik voorzichtig verder loop om niet gezien te worden hoor ik opeens een schelle schaterlach. En 't werd pikkedonker. En op enkele meters voor mij flitst gelijk een vuurbol de bliksem in de grond. En direct daarop .. klets!!! patat!!!! een donderslag. Mijn hart stond stil van 't verschieten. En in 't licht van de vuurbol zag ik ze hangen gelijk een spin in een web. Arabel, met de armen wijd open en zonder de grond te raken. Haar ogen schoten vonken vuur en haar gekrijs overstemde het geroffel van de wegrollende donder. Ik wilde weglopen maar ik kon niet voor- of achteruit. Overal had ze haar netten gespannen. Ik wilde roepen en schreeuwen maar mijn stem was weg. En opeens kreeg ik een zware slag hier van voor op mijne kop. En van toen af weet ik niks meer. En 's morgens werd ik wakker met een dikke bult boven mijn oog en met een zware kop. Ik lag onder een boom en mijn voeten, mijn lijf, mijne kop en al het gras rondom mij hing vol met spinnenwebben. En dat is echt waar gebeurd? Zo waar als ik 't Menneke Mans ben.

FONS: Weet ge wat ik daarvan denk Menneke? Dat ge met uwe zatte kop tegen een tak van een boom zijt gelopen en op de grond in slaap gevallen. En dat ge er een nachtmerrie en een zware kater hebt aan overgehouden.

MENNEKE: Nee Fons, nee jong, 't is echt gebeurd. Het rag (de draden) hing(en) van mijn neus tot aan mijn oren en mijn kleren zagen wit van de webben.

KATRIEN: Van de ochtenddauw wilt ge zeggen. En met zo een dwaze verhalen wordt Arabel versleten voor een heks. Foei Menneke, dat is niet schoon van u.

MENNEKE: Iedereen denkt er het zijne van. Maar ik het mijne. En pas maar goed op als ge ze tegenkomt. Ge gaat dan heel anders spreken.

('t Menneke wil kwaad weglopen maar Marieke houdt hem tegen.)

MARIEKE: Wacht Menneke, ge hebt nog gene boterham gehad. Mag ik er nu éne gaan halen?

STANS: 't Is goed voor deze keer. *(tot 't Menneke)* En als ge die Arabel tegenkomt zeg haar dan dat ze van ons erf moet wegblijven. Of dat ik ze anders met een riek in haar lijf steek.

(Marieke en Stans gaan naar binnen. 't Menneke blijft bij het woonhuis wachten. Pier richt zich tot Fons, Lowie en Katrien.)

PIER: Hoe zit dat hier? Wordt er nog gewerkt vandaag? Of is 't voor een andere keer?

LOWIE: We zijn al weg boer. Kom Katrien.

(Katrien en Lowie gaan af linksachter. Katrien draagt een hooihark, Lowie een zeis.)

PIER: En gij Fons, gij hebt geen goesting?

FONS: Ik ga direct achterna. Er is nog wat werk in de stal.

(Fons gaat naar de stal. Marieke komt buiten met een boterham voor 't Menneke.)

MARIEKE: Hierzie Menneke. En laat het u smaken.

MENEKE: Dank u wel, schoen mamzel. *(Marieke gaat naar binnen.)* Dag Pier.

PIER: Dag Menneke. En als ge vanavond niet weet waar blijven, ge kunt hier in de schuur altijd een uil komen vangen.

MENNEKE: Ik vrees dat er in uw schuur niet veel te vangen is.

PIER: Maar ge ligt toch warm in 't hooi. En ge hebt een dak boven uwe kop. En... ge moet niet bang zijn voor Arabel.

MENNEKE: De blote hemel is mijn dak Pier, zolang het niet begint te vriezen.
En een heks is een duivels wezen
dat ge 't allenkant moet vrezen.
In bos of schuur of in de stal,
heksen zitten overal.

PIER: Gij kunt het schoon zeggen gij. Maar om mij bang te maken moet ge wat anders verzinnen. Nog een goede dag. En als ge toevallig een konijntje tegenkomt dat zijn kopke in één van uw stroppen gestoken heeft, ge weet waar ge ermee terecht kunt.

MENNEKE: 't Zal niet mankeren Pier. 't Zal niet mankeren.

('t Menneke gaat af rechtsachter. Pier wil binnengaan in het woonhuis.)

Derde tafereel: Pier – Anna - Stans – Fons – Marieke –Bekka – de pastoor – de garde – Arabel.

BEKKA: Zijt ge mij vergeten boer Pier?

PIER: U vergeten Bekka? Nee, natuurlijk niet. Kom mee naar binnen ons moeder helpen.

BEKKA: Ik heb geen goesting. Ze heeft gezegd dat ik kakel.

PIER: Wat? Gij kakelen? Jaja natuurlijk, alle vrouwen zullen wel eens kakelen, of kletsen of hoe ge 't ook wilt noemen.

BEKKA: Uw moeder had het niet over **alle** vrouwen. Ze had het over mij.

PIER: Jaja natuurlijk, over u. Maar ge kent ze.

BEKKA: En van u moet ik wat rondscharrelen in de schuur.

PIER: Ja, dat mag ook. Zo wat rondscharrelen in de schuur.

BEKKA: Kakelen en rondscharrelen. Ge denkt toch niet dat ik een scharrelkip ben.

PIER: *(geforceerd lachend)* Wablief? Gij een scharrelkip? Dat is een goeie zeg.

BEKKA: *(uitdagend)* Komt ge mee met mij...in de schuur? Misschien leg ik wel een scharrelei. Of durft ge niet?

PIER: *(voorzichtig rondkijkend)* Natuurlijk durf ik dat. Maar zou dat nu wel een goed gedacht zijn? Allee vooruit, ga maar. Ik kom direct.

(Bekka gaat binnen in de schuur. Pier gaat voorzichtig kijken aan het raam van het woonhuis en verdwijnt dan ook in de schuur. Anna verschijnt aan het raam en slaat hen gade. We horen lachen en giechelen in de schuur. Dan volgt plots een luide gil. Bekka en Pier, met hun kleren vol hooi, vluchten weg uit de schuur en doen de deur achter zich dicht. Stans en Marieke komen naar buiten van uit het woonhuis, Fons van uit de stal.)

PIER: *(naar de schuurdeur wijzend)* Een monster!

BEKKA: *(wijst eveneens naar de schuurdeur)* In de schuur.

PIER: *(slaat een kruisteken)* Jezus, Maria, Jozef! De duivel!

BEKKA: In de schuur!

FONS: Staat de schuur in brand?

STANS: Nee, de schuur niet.

MARIEKE: Wat dan wel?

STANS: Vraag liever: wie dan wel.

PIER: Moeder... Marieke... Fons jong.... daarbinnen!

BEKKA: Ja, daarbinnen.

FONS: Wat deed jij daarbinnen?

PIER: Doen? Niks Fons, niks jong. Wat denkt ge wel.

BEKKA: Alleen wat rondscharrelen.

PIER: Zwijgen snotjong. Wij... wij waren het hooi aan 't optasten. Ja, zo was het.... het hooi optasten. En ineens zien we daar iets verschrikkelijks.

FONS: Gij zijt twee bange schijters. Zal ik eens gaan zien.

PIER: Nee Fons, niet doen jong. Wacht, ik pak de riek. En dan jagen we dat ding naar buiten.

(Pier pakt de riek en stelt zich dreigend op. Anna komt naar buiten en blijft in de deuropening staan. De pastoor komt van rechtsachter. Ze blijven nieuwsgierig staan kijken.)

PIER: *(dreigend)* Kom d' eruit of ik kom d' erin en jaag u d' eruit!

GARDE: *(is eveneens toegekomen van linksachter en heeft de laatste woorden gehoord)*
Jagen? Pas op hè Pier. Gij moogt jij zo maar niet jagen.

PIER: Ha garde, jij zijt het. Gij komt juist van pas jong. Daar zit iets in de schuur.

GARDE: Een dief?

PASTOOR: Of een duivel?

GARDE: Een dief, dat is mijn werk.

PASTOOR: Een duivel, dat is voor de kerk.

GARDE: Allee, wat is 't?

PIER: 't Is iets heel groot. En helemaal in 't zwart.

PASTOOR: Dat is een duivel.

GARDE: Of een pastoor.

PASTOOR: Geen ketterij verkopen hè garde.

FONS: Dat is van de schrik, eerwaarde.

GARDE: Ikke? Schrikke? Van een dief? Pas op zulle. Allee, vooruit achteruit. Iedereen van onder mijn voeten. *(De garde stelt zich recht voor de schuurdeur breed op en roept zo hard hij kan)* Hela, gij daarbinnen, wie ge ook zijt! Gij hebt nog drie seconden tijd! Voor ik u naar buiten smijt! *(Het blijft stil)* Daar zit niemand.

PIER: Toch wel garde. Bekka en ik, we hebben het allebei gezien.

FONS: Ge hebt waarschijnlijk van mekaar een schrik gepakt.

PIER: Nee Fons, echt waar jong. Daar zit iets daarbinnen.

STANS: Maar d' er komt niks naar buiten.

BEKKA: 't Zal niet durven.

MARIEKE: 't Heeft zeker schrik van de garde.

GARDE: Dat zou kunnen. Schrik van mij maar ik van niemand. Ik zal 't nog eens proberen. Bandiet daarbinnen, kom naar buiten! Of kom ik zelf? *(Er gebeurt niets.)*

FONS: Garde, ge zult zelf moeten gaan.

GARDE: Zijt ge zot gij. Dat is gevaarlijk zulle. 't Zal wel een duivel zijn. Die vallen buiten de wet. Dat is werk voor de kerk. *(tot de pastoor)* Allee bangerik, ge durft niet naar binnen zeker?

PASTOOR: Toch wel garde, toch wel. Maar ik zal 't eerst eens van hier proberen. *(zegt met grote gebaren driemaal richting schuurdeur)*
Schepsel daarbinnen,
zijt gij een gezant van de duivel,
ga dan op in rook en vuur.

PIER: Pas op mijneer pastoor, ge steekt mijn schuur in brand.

PASTOOR: *(knielt neer en gebaart de anderen hetzelfde te doen)*
Zijt ge echter een gezant van de Heer,
zo zijt ge welkom en knielen we neer.

(Enige stilte. Dan draait de schuurdeur langzaam open. Arabel komt naar buiten. Ze is helemaal in 't zwart gekleed, leunt op een lange stok en hangt van kop tot teen vol hooi. De omstanders staren haar aan en staan één voor één recht. Intussen is Arabel helemaal buiten.)

GARDE: Dedjuuu!

PASTOOR: Mijne God! *(slaat enkele kruistekens)*

BEKKA: Arabel!

PIER: Dat zie ik wel.

STANS: De heks!

PIER: In onze schuur!

STANS: De riek!

PIER: *(toont de riek)* Hier zie.

PASTOOR: Pak ze garde!

GARDE: Pak ze zelf!

(Arabel maakt een dreigend gebaar met haar stok en allen deinzen vol schrik achteruit.)

ANNA: Zijt ge niet verlegen allemaal? Een oud menske de stuipen op het lijf jagen.

PIER: Zij heeft ons de stuipen op het lijf gejaagd.

ANNA: Al maar goed ook. Wie weet wat er anders gebeurd was. Kom Arabel, ge zult wel honger hebben.

(Arabel knikt en gaat richting Anna.)

STANS: Durf die heks niet in huis te halen.

ANNA: Wie zal mij tegenhouden?

STANS: Ikke.

PIER: En ik verdomme.

PASTOOR: Ze hebben gelijk Anna. Ge moet daarmee voorzichtig zijn.

GARDE: Heel voorzichtig.

ANNA: Zijt ge bang van een oud vrouwke garde?

GARDE: Bang? Ikke? Van een oud wijveke? Bijlange niet. Ik zal eens wat anders laten zien.
(De garde gaat enkele stappen richting Arabel. Deze maakt een dreigend gebaar met haar stok. De garde gaat verschrikt terug achteruit.) Hela, pas op hè madammeke. Ik doe toch niks.

(Arabel keert zich om en loopt weg.)

ANNA: Nu is ze weg met een lege maag. Ge moest allemaal beschaamd zijn.

(Anna gaat terug binnen in het woonhuis.)

MARIEKE: Ons moeder heeft gelijk. Ik loop Arabel achterna met wat eten.

STANS: Gij blijft hier. Arabel is een heks. Die is er al lang vandoor.

FONS: Dat is allemaal prietpraat. Heksen bestaan niet.

(Marieke en moeder Stans gaan binnen in het woonhuis. Fons gaat naar de stal.)

PIER: Daar ben ik nog zo zeker niet van. Ge weet wat 't Menneke gezegd heeft.

GARDE: 't Menneke? Was 't Menneke hier? Ik zal hem krijgen de lelijke stroper. Waar is hij naartoe? Naar daar? Of naar daar?

PIER: *(wijst de verkeerde kant op, linksachter)* Naar daar garde, die kant op.

GARDE: Naar daar? Dedju, dan heb ik hem op een haar na gemist. Als hij nog eens langs komt, mij direct verwittigen hè Pier. Goed verstaan.

PIER: Ja garde, goed verstaan. Ik zal dat zeker doen.

GARDE: Dat is u geraten ook. Of ge krijgt met mij te doen. Goed verstaan?

PIER: Ja garde, ook goed verstaan. Ik bibber al op mijn benen van de schrik.

GARDE: Zo moet het zijn. Een garde moet gezag hebben. Anders maken ze hem blaaskes wijs.

PIER: Zoiets zou ik nooit doen garde.

GARDE: Dat weet ik Pier. Daarvoor ken ik u veel te goed. En nu: d' erachter, d' erop en d' erover. Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. Gij gaat gij dat zien zie. *(De garde loopt af in de verkeerde richting die Pier hem heeft aangewezen)*

Vierde tafereel: Pier – Bekka – de pastoor

(Bekka zet zich neer op de bank aan het bijhuis.)

PASTOOR: Zijt ge wel heel zeker dat 't Menneke langs daar is weggegaan Pier?

PIER: Ha ja mijnheer pastoor, ik ben heel zeker heel zeker.

PASTOOR: Ik dacht nochtans dat ik hem daarginds gezien heb. Toen hij mij zag liep hij rap een bosje in.

PIER: Daarginds? Ziet ge 't wel, 't Menneke is voor niks te vertrouwen. Hij kent hier al de binnenwegjes.

PASTOOR: Gij staat hier toch niet te liegen om die stroper te beschermen?

PIER: Ik liegen? Ik zou dat zelfs niet durven, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Zo hoor ik u graag spreken, Pier.

PIER: Alhoewel 't Menneke toch maar een arme sloeber is.

PASTOOR: 't Is een goddeloze schurk. Hij hoort thuis tussen vier muren. Op water en droog brood. En daar moeten wij allemaal ons steentje toe bijdragen.

PIER: Ieder zijn gedacht, mijnheer pastoor. Maar ik draag liever een zware kasseisteen bij om een huichelaar in zijn hemd te zetten dan een licht kiezelsteentje om een rechtschapen mens in 't kot te helpen. En 't Menneke is een rechtschapen man. Ook al schuwt hij uwe biechtstoel. Maar hij zal daarvoor zijn redenen wel hebben.

PASTOOR: Wat wilt ge daarmee zeggen Pier?

PIER: 't Menneke schuwt die van 't kasteel. En iedereen weet dat gij daar de dorpel plat loopt. En dat een stukske wild en een goei fles wijn daar nooit ver weg zijn.

PASTOOR: Een pastoor moet toch eten. Ik pak gewoon wat ik krijg.

PIER: En 't Menneke moet ook eten. Hij pakt gewoon wat hij niet krijgt. 't Verschil is niet zo groot.

PASTOOR: Pier gij zijt een ketter. Ten andere, wat deden gij en Bekka samen in de schuur?

BEKKA: Rondscharrelen, mijnheer pastoor.

PIER: Bekka verdomme, zie wat ge zegt.

PASTOOR: Ha zo, rondscharrelen. Pier ge moest beschaamd zijn.

PIER: Maar ze liegt, mijnheer pastoor. We waren aan 't werk. Hooi optasten. Bekka verdomme.

PASTOOR: Pier, gij moest meer verstand hebben. Gij, een gezonde manskerel, met daarbinnen ocharm een ziekelijk vrouwmens. En u dan afzonderen in 't hooi met de bekoring en het kwaad zelve. Dat is het gevaar zoeken...

BEKKA: ... en een heks vinden.

PASTOOR: Gelukkig maar. die was van God gezonden.

BEKKA: Maar mijnheer pastoor, ik dacht dat heksen van de duivel kwamen. God heeft toch alleen maar engelen.

PASTOOR: Spot niet met ons Heer, mijn dochter. En ik verwacht u allebei in mijne biechtstoel.

(Bekka kriebelt de pastoor met een korenaar onder de kin.)

BEKKA: Zoudt ge dat wel riskeren, mijnheer pastoor? Alleen in uwe biechtstoel met aan de andere kant van de gaatjes de bekoring en het kwaad zelve. Zoekt gij ook niet een beetje het gevaar?

PASTOOR: God staat me bij in gevaren en bekoringen, mijn dochter. Ik zal veel voor u bidden opdat gij spoedig tot inkeer moogt komen. En nu ga ik daarbinnen die goede vrouw Anna troosten. En gij Pier, maak dat ge ook naar binnen zijt. Ik heb u nog een hartig woordje te zeggen. *(De pastoor gaat binnen in het woonhuis.)*

PIER: Bekka, gij durft nogal. Ge gaat ons nog verraden.

BEKKA: Gij zijt een bangerik. Ik was beter met Lowie meegegaan.

PIER: Als ge zo doet wel ja. Ik zal daarbinnen weer wat moeten horen.

BEKKA: Zet een boetegezicht op en trek een fles wijn af. Daar kan de pastoor niet neen tegen zeggen. En een licht benevelde geest oordeelt veel milder.

PIER: Wijn? Zo vroeg op de morgen?

BEKKA: Pastoors zijn dat toch gewoon.

PIER: Dat is waar ook. En wat gaat gij intussen doen?

BEKKA: Nog maar wat rondscharrelen zeker. Maar wel alleen deze keer.

PIER: Dat is goed. Blijf vandaag maar van onder de ogen van ons moeder en van de boerin.

BEKKA: Ik ben niet bang zulle. Als ge dat denkt.

PIER: Dat weet ik. Maar 't is 't beste zo. Ik zie u straks nog.

(Pier gaat binnen in het woonhuis. Bekka zet zich neer linksvoor onder het afdak.)

BEKKA: Oude zot. Ik mag hem niet. Maar dat spelleke amuseert mij wel. Daarbij, ge weet maar nooit. De boerin is al zo lang ziek.

Vijfde tafereel: Fons – Bekka.

(Fons komt uit de stal, sluipt voorzichtig naar het bijhuis, opent de deur en roept zacht op Bekka. Hij krijgt geen antwoord, sluit de deur, komt een paar passen naar voor en roept opnieuw.)

FONS: Bekka!!! Bekkaaa!

BEKKA: Ja! Hier!

(Fons komt tot bij Bekka en zet zich naast haar neer.)

FONS: Zit ge hier maar alleen?

BEKKA: Dat ziet ge toch. Of wie had ge hier nog verwacht?

FONS: Ons vader.

BEKKA: Uw vader? Wat zou die hier komen doen?

FONS: Dat blijft gelijk. Ik ben blij dat ik u alleen te pakken krijg.

BEKKA: Mij te pakken? Pas op hè Fonske. Niks te pakken.

FONS: Zo bedoel ik dat niet. Ik wilde u iets vragen.

BEKKA: Vraag maar op. Ik luister.

FONS: Wat deden gij en ons vader in de schuur? Dat wil ik wel eens weten.

BEKKA: Ha, dat wilt ge weten. Hooi optasten Fons. Nu weet ge het.

FONS: Kon ik dat maar geloven.

BEKKA: Geloof wat ge wilt.

FONS: Er is toch niks tussen u en ons vader?

BEKKA: Maar neen Fons. Hoe komt ge daar nu bij?

FONS: Omdat hij u altijd zo heimelijk zit te beloeren. Hij kan zijn ogen niet van u afhouden. En hij vind altijd wel een werkske dat hij samen met u alleen kan doen.

BEKKA: Ik ben toch ook een kind des huizes Fons. Samen met u en Marieke grootgebracht. 't Is maar omdat moeder Stans mij niet kan verdragen dat ik nu bij het werkvolk moet slapen. Ik vind dat nog niet zo schoon.

FONS: Ik ook niet. En ik kan het ook niet verdragen. Gij daar iedere nacht samen met Lowie.

BEKKA: En met Katrien, Fons. We zijn met ons drie.

FONS: Dat blijft gelijk. Ik wil dat niet.

BEKKA: Wat wilt ge dan wel?

FONS: Dat weet ge toch. Waarom denkt ge dat ik iedere morgen bij u kom eten? En iedere avond bij u kom uchteren? (buurten)

BEKKA: Voor Katrien zeker.

FONS: Voor Katrien? Gij zijt zot gij. Katrien is toch veel te oud voor mij.

BEKKA: Maar ze ziet u graag Fons. En dan speelt leeftijd geen rol.

FONS: Ik kom niet voor Katrien. Ik wil u hebben Bekka. Ik zie u gaarne. De boerenstiel is niets voor u. Juist zo min als voor mij. We trekken er samen vandoor. Tenminste als gij dat wilt.

BEKKA: Er samen vandoor trekken? Fons jong, wat vertelt gij allemaal. En of ik dat wil? Dat weet ik nog zo maar niet. Ik woon van kleins af aan op de boerderij. Ik heb nooit wat anders gezien in mijn leven.

FONS: Dan wordt het hoog tijd dat ge de wereld gaat ontdekken.

BEKKA: Maar van wat gaan we leven?

FONS: Ik zoek werk. Om 't even wat. Als 't moet in een circus.

BEKKA: Rondtrekken met een circus? De wijde wereld in. Dat zou pas tof zijn.

FONS: 't Is dus ja?

BEKKA: Dat heb ik niet gezegd. Maar ik heb wel veel goesting.

FONS: Ge zult het u nooit beklagen Bekka. Ik vind zeker werk. En als we veel geld hebben trouwen we. Wilt ge?

BEKKA: Ja Fons, ik wil. Heel graag.

FONS: Tegen niemand iets zeggen. Want dan lukt het niet. Nu ga ik terug naar binnen. Ze kunnen ons beter niet samen zien. Tot vanavond aan 't kapelleke?.

BEKKA: Ja, tot vanavond aan 't kapelleke. (*Fons gaat omzichtig terug naar de stal.*) Nu gaan we 't krijgen: vrijen met de knecht, flirten met de boer en trouwen met de zoon. Bekka meisje, ge zijt goed bezig.

D O E K

T W E E D E B E D R I J F

Zesde tafereel: Pier - Anna

(Diezelfde dag bij valavond. Anna zit bij het kapelleke. Pier komt uit de stal met de riek in de hand. Hij zet de riek in de schop en zet zich neer bij Anna.)

PIER: Aan 't rusten?

ANNA: Ja Pier. Wat moet ik anders doen?

PIER: Er is toch altijd werk op een boerderij.

ANNA: Gij weet goed genoeg dat uw moeder mij al het werk uit handen neemt.

PIER: Ze doet dat om goed te doen.

ANNA: Ze doet dat omdat ze alles zelf wil doen. Ik word door haar geduld omdat ze niet anders kan. Maar niet aanvaard.

PIER: Dat moogt ge niet zeggen. Ons moeder doet haar best...

ANNA: ... om hier de baas te blijven. Ik heb mij daar al lang bij neergelegd. We kunnen beter over wat anders praten.

PIER: Over 't weer misschien?

ANNA: 't Is schoon weer Pier.

PIER: Of over 't land?

ANNA: 't Ligt nogal droog zeker.

PIER: Nogal. Of over de koeien?

ANNA: Die zijn gemolken.

PIER: Voilà, we zijn uitgepraat.

ANNA: We kunnen ook nog over onszelf praten.

PIER: Wat valt daarover te zeggen?

ANNA: Misschien meer dan ge denkt.

PIER: Ik zorg toch goed voor u.

ANNA: Dat is niet genoeg Pier.

PIER: Nee? Wat wilt ge nog meer?

ANNA: Wat iedere vrouw wil van haar man.

PIER: Maar gij zijt verdomme altijd ziek.

ANNA: Juist daarom heb ik u nog meer nodig.

PIER: *(vleierend)* Maar ik ben er toch altijd voor u. Dat weet ge toch, hè mijn klein vrouwke. Voilà, daarover zijn we dan ook uitgepraat.

ANNA: Er zijn nog de kinderen.

PIER: De kinderen? Dat is een ander probleem. Ten andere, waar zijn ze?

ANNA: Fons is gaan hooien. En Marieke is nagegaan met de schaftzak.

PIER: Om bij Lowie te zijn.

ANNA: Lowie is een harde werker.

PIER: 't Is een knecht.

ANNA: Een goede knecht wordt een goede boer.

PIER: Ik had gehoopt dat ons Marieke hoger zou mikken.

ANNA: Gij zijt toch ook als knecht begonnen.

PIER: Dat is waar. Maar ik heb alles met eigen handen opgebouwd.

ANNA: Als er iets van komt tussen Lowie en ons Marieke, dan hebt ge later een goede opvolger voor de boerderij.

PIER: Daarvoor heb ik een zoon, onze Fons.

ANNA: Ge vergist u Pier. Fons heeft mijnen aard. Hij voelt niets voor de boerenstiel. Ge moogt hem niet dwingen. Want dan jaagt ge hem in zijn ongeluk.

PIER: Zoals ik met u gedaan heb.

ANNA: Dat heb ik niet gezegd. Maar 't is waar, ik ben niet gelukkig.

PIER: Wat moet een mens nog doen om goed te doen: twee kinderen en evenveel problemen.

ANNA: Drie kinderen Pier.

PIER: Ge bedoelt Bekka.

ANNA: Ja, Ons Bekka.

PIER: Bekka is geen eigen kind.

ANNA: Voor mij wel. Ik heb ze eigenhandig groot gebracht. Maar ze is mij ontglipt. Ook door de schuld van uw moeder.

PIER: Ons moeder krijgt hier van alles de schuld.

ANNA: Ze heeft Bekka uit ons gezin gejaagd. En sindsdien herken ik haar niet meer.

PIER: (*spottend*) Ons moeder was bang dat Bekka mij zou verleiden.

ANNA: En ik ben bang dat gij HAAR zult verleiden.

PIER: Gij zijt twee jaloerse vrouwen...

ANNA: ... die zien wat ze zien Pier. Uw ogen puilen uit uwe kop als ge haar bekijkt. Ge kunt het niet wegsteken. En Bekka is nog maar een kind. Maar gij moest meer verstand hebben.

PIER: Ik heb verstand genoeg.

ANNA: Gebruik het dan.

PIER: (*ongemakkelijk*) Dat zal ik direct doen. Ik heb honger. 't Eten zal wel gereed zijn zeker.
(*Pier staat recht en wil naar binnen gaan.*)

Zevende tafereel: Pier – Anna – Fons – Marieke – Lowie – Katrien – Bekka.

(Fons, Marieke, Lowie en Katrien komen thuis van het hooiland. Ze dragen hun gereedschap op de schouders. Het is hen aan te zien dat ze hard gewerkt hebben. Marieke en Katrien dragen een hoofddoek. Marieke gaat binnen in het woonhuis, Katrien in het bijhuis. De mannen bergen het gereedschap op.)

PIER: Is 't land gehooïd?

LOWIE: Bijna boer. Alleen nog 't stuk aan de bovenkant van het dennenboske.

PIER: Had dan nog een uurtje doorgewerkt. Zoveel is dat toch niet.

FONS: De dag zit erop vader. We zijn moe en hebben honger.

LOWIE: Reuzenhonger. Laat het eten maar komen.

PIER: Als ge zo goed kon werken als eten stond ik er goed voor.

FONS: Ge hebt over Lowie niet te klagen.

PIER: Nee, over Lowie niet.

(Pier gaat binnen in 't woonhuis, Lowie in 't bijhuis.)

FONS: Ha moeder, ge zit bij uw kapelleke.

ANNA: Ja Fons, 't is hier zo rustig jong. Dat doet mij echt deugd.

FONS: Profiteer maar van 't schoon weer voor zolang als 't duurt. *(kijkt rond)* Is Bekka er niet?

ANNA: Ik zou het niet weten. Hebt ge haar nodig?

FONS: *(verward)* Nee nee, niet echt. Maar ze was niet op 't land. En daarom vroeg ik mij af waar ze uithing.

ANNA: Ge zult haar aan tafel wel zien. Kom, 't is etenstijd. *(Anna staat recht en beiden gaan richting woonhuis.)*

Achtste tafereel: Pier – Anna – Stans – Fons – Marieke – Bekka - Lowie – Katrien – Menneke – de garde.

(Stans en Marieke komen met het avondeten en het eetgerei naar buiten. Stans dekt de tafel bij het woonhuis, Marieke deze aan het bijhuis. Pier helpt Stans, Fons helpt Marieke. Anna wil Pier helpen met het dekken van de tafel. Dit wordt haar belet door Stans.)

STANS: Laat maar. Ik zal dat wel doen.

PIER: Maar laat ons Anna toch doen.

ANNA: Laat maar Pier, 't is al goed. *(Anna zet zich neer.)*

MARIEKE: *(roept luidkeels)* Lowie!!!! Eten!!!!

STANS: En de rest?

MARIEKE: De rest!!!! Eten!!!!

(Pier en Anna zetten zich achter de tafel bij het woonhuis, moeder Stans zet zich rechts op de hoek. De anderen gaan aan tafel bij het bijhuis. Lowie zit achter de tafel tussen Marieke en Bekka. Fons zet zich aan het hoofd tussen Bekka en Katrien. Wanneer allen gezeten zijn staat moeder Stans recht voor het gebed.)

STANS: *(slaat een kruisteken, hierin gevolgd door de anderen)* Heer, zegen met milde hand, deze vruchten van het land, door Christus onze Heer.

ALLEN: Amen.

(Iedereen slaat een tweede kruisteken. De garde komt opgelopen van links. Hij draagt een strop in de hand.)

GARDE: Is hij hier?

PIER: Wie?

GARDE: Awel!

FONS: Nee, die is er niet.

GARDE: Hij liep nochtans deze kant op.

LOWIE: Wie?

GARDE: Awel, 't Menneke, wie anders.

PIER: En is dat verboden om deze kant op te lopen?

GARDE: Nee, dat niet. Maar dit wel. *(toont de strop)* Hier zie.

FONS: Maar daar zit niks in.

GARDE: Nee verdomme, niks. Maar 't had gekund.

MARIEKE: Pech garde.

GARDE: Waarom?

BEKKA: Vanavond geen konijn in de pot.

GARDE: *(kijkt naar de borden)* Patatten alleen is ook lekker.

KATRIEN: Ge moet ze wel zelf eten.

PIER: En daarvoor hebt ge gene tijd.

GARDE: Ha neen? Waarom niet?

LOWIE: Ge moet 't Menneke toch pakken.

GARDE: Ha ja, dat is waar begot.

FONS: En die zit hier niet aan tafel.

BEKKA: En dus hebt gij hier niks verloren.

GARDE: Ja maar, 't Menneke kan wachten zulle.

MARIEKE: Dat gaat hij zeker niet doen garde.

GARDE: Ja maar, ik wil zeggen...

PIER: Niet teveel zeggen garde, maar uw plicht doen.

FONS: En 't Menneke vooral niet laten lopen.

MARIEKE: Want moest de baron dat weten...

LOWIE: Dan hebt ge in zijn kool gescheten.

GARDE: Da's waar verdomme. Dat mag niet gebeuren. Ik zal hem pakken de stroper. Ik zal hem leren stroppen zetten. En nu: d' erachter, d'erop en d'erover. Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. Gij gaat gij dat zien zie. *(slikt een paar maal na mekaar)* Smakelijk.

ALLEN: *(door mekaar)* Heel smakelijk garde.

(De garde loopt rechts af. 't Menneke komt links op.)

MENNEKE: Als de jagers verdwijnen kan 't wild weer verschijnen.

PIER: Als ge van de duivel spreekt....

MENNEKE: *(steekt een konijn omhoog)* ...ziet ge 't konijn zijne staart.

PIER: Verdorie, gij durft zeg. De garde is juist den hoek om. Hij loopt achter u aan.

MENNEKE: En ik achter hem. Zo krijgt hij mij nooit te pakken. Dat is de truc.

MARIEKE: Pas toch maar op.

MENNEKE: Dat doe ik al heel mijn leven Marieke.

KATRIEN: Maar de garde is rap.

MENNEKE: Heel rap, maar ook heel dom.

LOWIE: En 't Menneke is heel slim.

MENNEKE: Veel te slim voor de garde al zeg ik het zelf. En zie daar eens, vrouw Anna, de boerin. Ge straalt van gezondheid gelijk een blozenden appel.

ANNA: Was 't maar waar Menneke. Maar toch bedankt voor 't compliment. Kom, zet er u bij.

MENNEKE: Dat is braaf boerin. Mijn maagske grommelt weer. Het kan weer wat verdragen.

STANS: Hela, is 't weer van dat ja. Gij zijt hier precies in de kost. Ge vreet ons nog de oren van onze kop.

ANNA: Er is hier eten genoeg.

STANS: Maar ik kook niet voor al de schooiers uit den omtrek.

ANNA: Dan zal ik zelf wel koken.

STANS: Dan zullen we niet veel over onze tand krijgen.

PIER: Moeder, 't is al goed. Zet u neer Menneke.

MENNEKE: Dank u Pier. *(reikt het konijn aan Pier)* En om mijne kost te betalen heb ik deze 'charlewierter' voor u meegebracht.

STANS: Durf dat beest niet aan te nemen.

PIER: En waarom niet?

STANS: Die lelijke stroper helpt ons nog in 't kot.

MENNEKE: *(gaat naar een lege plaats links op de hoek van de tafel en gooit het konijn op de grond)* Dan zullen ze mij eerst moeten pakken, moeder Stans. En daar zijn die gatlikkers van de baron te stom voor. Allee, smakelijk. *(’t Menneke begint te eten. Pier geeft hem zijn tas. Moeder Stans gaat naar binnen om een tas bij te halen voor Pier.)*

LOWIE: Ja maar Menneke, zo gaat dat niet.

KATRIEN: Hij moet toch weer niet dansen?

LOWIE: Nee, dat niet. Maar wel een “weesgegroetje” bidden voor zijn Lief Vrouwke om haar te bedanken. Want Zij heeft hem toch weer juist op tijd naar hier gestuurd.

MENNEKE: Goed dat ge 't zegt, Lowie. Dat was ik rats vergeten. *(’t Menneke staat recht en gaat tot aan 't kapelleke. Hij neemt zijn hoed in zijn gevouwen handen en ratelt zijn gebed af als een litanie.)*

Moeder van God
mijn broek is kapot
mijne kiel versleten
mijn schoenen bescheten.
Ik ben nergens thuis
zo arm als een luis
niks kopen maar stropen
en dikwijls gaan lopen.
Ik zie mijne pere
maar 'k zie u zo gere
langs iedere baan
in kapellekes staan.
Ik zie uwe lach
en zeg goeie dag
bij iedere keer
als ik u passeer.
Ge kent mijn verlangen
konijntjes te vangen.
Het zou wel niet mogen
maar laat niet gedogen
dat ze mij plagen
dat z'op mij jagen
dat ze mij vangen
dat ze mij hangen.
Ik bid met ontfermen
wil mij toch beschermen
voor rijkere lieden
maar wat ook geschiede:
Gezegend zijn de heilige namen
's Vaders, 's Zoons 's Geestes. Amen.

(’t Menneke gaat terug naar zijn plaats aan tafel en begint te eten.)

ANNA: Dat is een schoon gebed, Menneke.

MENNEKE: *(met de mond vol eten)* Dat vindt Ons Lief Vrouwke ook. Want ze heeft mij al heel dikwijls verhoord.

LOWIE: En voor uw maagske gezorgd hè Menneke.

MENNEKE: Ja zeker, Lowie. Ik mag niet klagen jong.

BEKKA: Maar Menneke, waarom zegt iedereen ‘Menneke’ tegen u?

MENNEKE: Omdat ik een vondelingske ben Bekka, juist gelijk als gij. En omdat ik gevonden werd in een kerstnacht. Want eigenlijk heet ik Emanuel.

MARIEKE: Ik een kerstnacht nog wel?

MENNEKE: Ja Marieke, ’t was kerstnacht en het vroor dat het kraakte. De lucht stond vol met sterren en de maan scheen zo fel dat het eigenlijk niet echt donker was. En in die nacht wilden drie geduchte stropers, Lowie Wambeke, Susse Verdonck en ’t Menneke Mans een paar konijnen aflappen om met Kerstmis een stukske vlees in de pot te hebben. Maar dat was heel gevaarlijk. Want de garde van die tijd was al een even grote gatlikker als die van nu. En hij lag op de loer want de baron van toen moest ook van stropers niet weten en was op zijn hoede.

Maar de stropers hadden dat verwacht. Ze verkleedden zich als de drie koningen met ster en al. Maar onder hunne wijde mantel stak hunne lichtbak en hun geweer. En ze waren niet bang want ze gingen tot in de dreef naar ’t kasteel. En ineens zien ze daar vlak voor de poort een pakske liggen, gewikkeld in een deken.

In ’t begin vertrouwden ze dat zaakske niet. Maar de Wambeke, een beer van een vent, ging kijken. En wat vond hij? Een klein boeleke, bijkans doodgevroren. ’t Zag al helemaal blauw. Hij stopte het kindeke onder zijne mantel en alle drie liepen ze zo rap als ze konden naar Wambekes huizeke.

De garde stond hen daar op te wachten en dacht dat er een konijn onder Lowie zijne mantel stak. Maar ’t konijn begon te schreeuwen en de garde kreeg bijna een hartattak.

En toen hebben ze mij genoemd naar ’t Menneke Mans omdat hij de oudste was.

PIER: Gij waart voorbestemd om stropers te worden, Menneke. Gevonden en grootgebracht door stropersvolk.

KATRIEN: Als die van ’t kasteel hem gevonden hadden was hij nu misschien zelf kasteelheer.

LOWIE: Of rentmeester.

FONS: Of garde om achter de stropers aan te zitten.

MENNEKE: Ik zou geen een van allemaal willen zijn.

STANS: Waarom niet? Dan moest ge hier toch niet komen bedelen.

MENNEKE: Liever een arme bedelaar dan een rijke smeerlap of een vuile gatlikker.

MARIEKE: Dat is straffe taal Menneke.

MENNEKE: Dat weet ik, Marieke. Maar aardse rijkdom is vergankelijk kind. En zij die in weelde en rijkdom leven zonder te delen met de armen zullen nooit in den hemel geraken.

FONS: Zijt gij daar zo zeker van?

MENNEKE: Heel zeker Fons. Ik zal u eens wat vertellen. Over Sinte Pieter, die de arme mensen gaarne ziet en de uitbuiters van 't volk heel streng zal straffen.

ANNA: Gij kunt dat allemaal schoon zeggen Menneke. Gij had zelf pastoor moeten worden.

LOWIE: Een pastoor die konijnen stroopt.

MENNEKE: Om aan de arme mensen te geven. Dat zou pas een goeie pastoor zijn, een pastoor van de werkmens, die niet meespant met de rijke stinkerds om een arme sukkelaar in 't kot te steken. Hij zou zeker en vast den hemel verdienen. Want luister allemaal eens heel goed:

('t Menneke staat recht en zingt a capello of met begeleiding)

Ter hemelpoorte. *(Muziek in bijlage)*

Gij edelen en rijken,
die over ons regeert
en smalend neder kijken
bij macht en rijkdom zweert.
Gaaf gij ter hemelpoorte
Sint Pieter met zijn zwaard
jaagt u den hemel buiten
gij zijt hem ook niet waard.
(samen) Nee, niet waard.

En gij met dikke nekken,
hovaardig en verwaand
gij woekeraars en vrekken
die arme sukkels maant.
Gaaf gij ter hemelpoorte
Sint-Pieter met zijn zwaard
jaagt u den hemel buiten
gij zijt hem ook niet waard.
(samen) Nee, niet waard.

Gatlikkers allerhande
die voor de groten kruipt
gij gluiperds hier te lande,
waarvan de valsheid druift.
Gaaf gij ter hemelpoorte
Sint-Pieter met zijn zwaard
jaagt u den hemel buiten
gij zijt hem ook niet waard.
(samen) Nee, niet waard.

Maar arme simpele mensen
die stil door 't leven gaan
met hele kleine wensen
en vechten voor 't bestaan.
Als gij ooit komt te sterven
Sint-Pieter heeft verklaard:
gij zult den hemel erven

gij zijt hem meer dan waard.
(samen) Meer dan waard.

En gij die moet gaan stropen
en bedelen voor uw brood,
gij hebt niets meer te hopen
doch vrees niet voor de dood.
Want als gij komt te sterven
Sint-Pieter met zijn baard
laat u den hemel erven
gij zijt hem meer dan waard.
(samen) Meer dan waard.

Als het Menneke niet zingt kan hij de volgende verzen voordragen.

Gij edelen en rijken,
die over ons regeert.
En smalend neder kijken,
bij macht en rijkdom zweert.
Komt gij aan d' hemelpoorte,
Sint-Pieter met zijn zwaard
jaagt u den hemel buiten
want gij zijt hem niet waard.

En gij met dikke nekken,
hovaardig en verwaand.
Gij woekeraars en vrekken
die arme sukkels maant.
Al hebt ge nog veel duiten,
de duivel is je vriend.
Gij vliegt den hemel buiten.
Gij hebt hem niet verdiend.

Gatlikkers allerhande
die voor de groten kruipt.
Gij gluiperds hier te lande
waarvan de valsheid druipt.
Gij diende valse heren,
gedroeg u als een slang.
Sint-Pieter zal u weren
en d' eeuwigheid is lang.

Maar arme simpele mensen
die stil door 't leven gaan
met hele kleine wensen.
En vechten voor 't bestaan.
Als gij ooit komt te sterven
Sint-Pieter heeft verklaard:
gij zult den hemel erven,
gij zijt hem meer dan waard.

En gij die moet gaan stropen
en bedelen voor uw brood.
Gij hebt niets meer te hopen

doch vrees niet voor de dood.
 Hij is u niet vergeten,
 die met zijn grijze baard.
 Hij laat u rijstpap eten.
 Gij zijt het meer dan waard.

ANNA: Als dat zo zit, Menneke, is het maar goed dat die stropers u gevonden hebben.

PIER: Anders had ge den hemel wel kunnen vergeten.

MENNEKE: Zo denk ik er ook over Pier. Het moest zo gebeuren. Ik heb nooit geweten wie mijn moeder is. Maar ik heb dikwijls aan haar gedacht. Ik heb haar nooit kunnen vragen waarom ze dat gedaan heeft. En nu zal ze wel dood zijn.

BEKKA: Maar mijn moeder leeft nog. Ik voel dat. Ik ben er zeker van.

MENNEKE: Ik heb ook dikwijls dat gevoel gehad, Bekka. Maar ik heb haar nooit gevonden.

BEKKA: Maar ik geef het niet op Menneke. Ooit zal ik haar vinden en haar vragen: “Moeder, hier is uw Bekka. Waarom hebt gij mij niet gewild?”

ANNA: Ik heb voor u toch altijd een moeder willen zijn Bekka.

BEKKA: Daarom woon ik als een meid in ’t klein huizeke.

STANS: Dat is uw eigen schuld.

FONS: Neen, dat is uw schuld.

PIER: Laat ons daarover zwijgen. De avond is veel te schoon om ruzie te maken. Zeg eens Menneke, hebt ge de heks nog gezien? Ze zat deze morgen hier in de schuur.

MENNEKE: Ik heb het u toch gezegd Pier. In bos of schuur of in de stal, heksen zitten overal.

STANS: Ze moet dat nog eens éne keer durven riskeren, dat smerig wijf.

KATRIEN: Arabel is geen smerig wijf. En zeker geen heks. ‘t Is een verstoten kruidenvrouwtje dat wonderdrankjes maakt.

ANNA: Zo is het Katrien. Ze heeft daar al veel arme en zieke mensen mee geholpen.

MENNEKE: Nee, toverdrankjes maakt ze, toverdrankjes. Ze is echt bezeten van het kwaad. Daarstraks heb ik ze nog gezien. ’t Is of ze mij achtervolgt. Ik liep over ’t paadje naar ’t loofbos. Opeens werd ik iets gewaar achter mij. Ik draai mij om en daar was ze: Arabel.

MARIEKE: Ze hing toch weer niet in een spinnenweb?

MENNEKE: Nee Marieke, niet in een spinnenweb. Maar ze haalde toch weer een heksentoer uit. Ze stond daar en ineens... floep... ze was weg. En in haar plaats stond daar een grote zwarte kater. Zijn ogen stonden gelijk als twee vuurbollen in zijne kop. En met een kromme gebogen rug en zijne staart recht omhoog briepte hij mij aan. Ik stond daar stijf van schrik en durfde mij niet verroeren. En opeens... pitsch... zo rap als hij gekomen was, was hij weg. En ik zag Arabel wegllopen. Haar schelle schaterlach kletterde door de takken van de bomen. En over mijn lijf liepen koude rillingen.

KATRIEN: We zullen dat weer maar geloven zeker.

MENNEKE: Ge moet dat geloven Katrien. Ik heb ze echt gezien.

LOWIE: Wie? De kater of Arabel?

MENNEKE: Allebei. Maar niet tegelijk. Want ze waren maar één. Arabel was de kater en de kater was Arabel.

MARIEKE: Ik geloof er niks van Menneke. Een kater is een kater. En een heks is een heks, voor zover die al zouden bestaan.

MENNEKE: Ik vertel hier niks meer. Er is toch niemand die mij gelooft.

STANS: Ik geloof u Menneke. Na wat ik deze morgen gezien heb geloof ik alles van heksen.

MENNEKE: Bedankt moeder Stans. En nu kruip ik in mijne nest. Mag ik de schop nog eens huren voor éne nacht Pier?

PIER: Natuurlijk Menneke. Maar ge moogt ook in de schuur slapen.

MARIEKE: Bij Arabel, de heks.

MENNEKE: Nee Marieke, ik slaap liever in de schop. Zolang ge de frisse lucht kunt inademen is een heks niet zo gevaarlijk. Slaapwel allemaal.

(’t Menneke gaat naar ’t afdak linksvoor en legt zich te ruste in de kruiwagen.)

PIER: We zullen er ook maar intrekken. ’t Is al laat geworden.

BEKKA: Laat? De kiekens zitten nog maar juist op hunne polder.

PIER: Boerenfolk gaat met de kiekens slapen en staat ermee op, Bekka. Vooruit, iedereen in zijne beddenbak. ’t Is morgen vroeg dag en er wacht een heleboel werk.

(Allen staan recht. De tafel wordt afgeruimd en iedereen gaat naar binnen. Het wordt halfdonker. Enkele sterren lichten aan. Fons komt stillekes terug naar buiten en zet zich neer aan ’t kappelleke. Er speelt zachte muziek.)

Negende tafereel: Fons – Katrien –Bekka.

(Katrien komt heel stil naar buiten en gaat tot bij Fons zonder dat deze haar ziet komen.)

KATRIEN: *(fluisterend)* Fons... Fons.

FONS: Bekka, zijt gij het?

KATRIEN: Nee, ’t is Katrien. Verwacht ge Bekka misschien?

FONS: Ja... nee, niet echt. Maar ik dacht dat zij het was.

KATRIEN: Hebt ge liever dat ik terugga?

FONS: Nee nee, ge moogt gerust blijven.

KATRIEN: *(zet zich naast Fons)* Ik ben graag bij u Fons. Weet ge dat?

FONS: Ik wist dat niet. Bekka heeft het mij verteld.

KATRIEN: Bekka? Hoe durft ze. *(even stilte)* Ziet ge mij ook een beetje graag Fons?

FONS: Een beetje wel.

KATRIEN: Dat doet mij plezier.

FONS: Maar niet genoeg voor wat gij wilt.

KATRIEN: Dat dacht ik al. Is er iemand anders?

FONS: Ja.

KATRIEN: Bekka toch niet.

FONS: Bekka toch wel.

KATRIEN: Ze jaagt u in uw ongeluk Fons. 't Is geen van bij ons. Ze past hier niet.

FONS: Ik pas hier ook niet. Zomin als Bekka.

KATRIEN: Wat gaat ge doen?

FONS: Kunt ge zwijgen?

KATRIEN: Voor u wel.

FONS: Weglopen. Met Bekka.

KATRIEN: Dat moogt ge niet doen Fons.

FONS: We moeten dat doen. Ons vader gaat dat nooit willen... van Bekka en mij.

KATRIEN: Hij heeft groot gelijk.

FONS: Hij heeft geen gelijk. *(even stilte)* Zwijgen hè Katrien.

KATRIEN: Ik zal zwijgen Fons. Omdat ik het beloofd heb. Goede nacht.

FONS: Goede nacht Katrien. En het spijt mij echt.

(Katrien gaat terug naar binnen. Fons blijft alleen. Er speelt opnieuw zachte muziek. Bekka komt heel stil naar buiten.)

BEKKA: Fons... Fons.

FONS: Ja Bekka.

BEKKA: *(komt naderbij)* Was Katrien hier?

FONS: Ja, ze is juist weg.

BEKKA: Ik heb haar wel gezien. Wat kwam ze doen? U opvrijen?

FONS: Zoiets ongeveer.

BEKKA: En wat hebt ge haar gezegd?

FONS: De waarheid.

BEKKA: Toch niet over ons?

FONS: Toch wel. Ze mag dat weten.

BEKKA: En als ze gaat klikken?

FONS: Katrien doet dat niet. Ze heeft het mij beloofd.

BEKKA: Zijt ge nog niet van gedacht veranderd? *(zet zich naast Fons)*

FONS: Over onze plannen? Nee zulle. Ik meen dat. En gij? Wat gaat gij doen?

BEKKA: Ik heb erover nagedacht Fons. Vooral na wat het Menneke verteld heeft over zijn moeder. Ik doe het. Ik moet mijn moeder vinden voor het te laat is. En dat kan niet zolang ik hier blijf.

FONS: Betekent uw moeder zoveel voor u?

BEKKA: Haar vinden betekent zoveel voor mij. En dan zien we wel. Maar ik moet ze zoeken Fons. Dan kan ik me later niets verwijten.

(Bekka zingt a capello of met begeleiding.)

Een vondeling *(muziek in bijlage)*

Ik werd als een baby gevonden op straat.
Hoe kan't dat een moeder haar kind zo verlaat.
Dit haar ooit te vragen is mijn grootste wens.
Ach moeke, ik mis je, ik ben ook een mens.

Ik heb soms verdrietig aan moeder gedacht.
Vergeefs heb ik huilend naar moeder getracht.
Ik heb haar zo vaak in mijn dromen gezien.
Als ik maar blijf zoeken vind ik haar misschien.

Wie leeft zonder liefde leeft dikwijls met haat.
En liefde die vind je niet steeds waar je gaat.
Je moeder te missen geeft pijn en veel smart.
Want liefde die ligt in je moedertjes hart.

SAMEN:

lalala lalala lalala lala

lalala lalala lalala lala

BEKKA :

Je moeder te missen geeft pijn en veel smart.

Want liefde die ligt in je moedertjes hart.

Alternatieve tekst indien het lied "Een vondeling" niet wordt gezongen.

Ik moet weten waarom ze mij als kleine baby langs de straat heeft neergelegd. Ik denk dikwijls aan haar. En soms zie ik haar in mijn dromen. Ik mis haar zo erg, haar stem en haar liefde. Zeker nu ik mij hier verstoten voel. Een mens heeft liefde nodig in zijn leven. En echte liefde vind je zeker in 't hart van je moeder. Daarom moet ik haar zoeken.

BEKKA: Gaat ge me helpen zoeken Fons?

FONS: Heel graag Bekka.

BEKKA: En altijd goed voor me zijn? En goed voor me zorgen?

FONS: Dat beloof ik u.

BEKKA: Dan ga ik terug naar binnen. Seffens betrappen ze ons nog.

FONS: En dan? Voor mijn part mag iedereen het weten.

BEKKA: Het is beter van niet Fons. Dan houden ze ons in de gaten. En geraken we niet weg.
Tot morgen. Slaap wel. *(vluchtige kus)*

FONS: Ja, slaap wel. Tot morgen.

(Bekka sluipt stilletjes terug naar binnen. Wanneer Bekka weg is gaat Fons door de staldeur terug naar binnen.)

Tiende tafereel: Anna – Arabel

(’t Is een heldere nacht met maanlicht en sterren. Anna komt naar buiten. Ze legt een pakje neer aan ’t kapelleke en gaat terug naar binnen. Arabel nadert van rechtsachter. Ze gaat schuin over het erf naar het afdak linksvoor.)

ARABEL: Hier ligt hij te snurken, de deugniet. Juist gelijk een klein kind.

(Ze gaat wat dichterbij en dekt het Menneke een beetje toe.)

Ik zal hem maar niet wakker maken. Hij zou nogal een schrik pakken. Hèhèhè. Daarstraks deed hij bijna in zijn broek, hèhèhè. ’t Wilde lukken dat ons Minou mij gevolgd was. Die wilde stroper stond stokstijf van de schrik. En ineens nam hij de benen gelijk een bange haas. Hèhèhè. Ik zal hem leren mij te verslijten voor een heks, de kwaai tong.

(Arabel gaat tot bij het kapelleke en neemt het pakje.)

Merci vrouw Anna. Gij zijt een heilige. Maar uwe vent deugt niet. Die wil liever van u af. Ik heb een drankske meegebracht.

(Ze haalt een flesje uit haar zak en verstoppt het bij het kapelleke.)

Ge zult het hier morgen wel vinden. ’t Zal u zo gezond maken dat ge uwe vent overleeft. Ge zult het zien. Hèhèhè, hèhèhèèèèèè.

(Arabel verdwijnt linksachter.)

DOEK

D E R D E B E D R I J F

Elfde tafereel: Pier – Anna – Stans – de pastoor

(Enkele dagen later in de namiddag. De pastoor, Pier, Stans en Anna komen uit het woonhuis.)

PASTOOR: Dan stap ik weer eens op. Bedankt voor de koffie en tot ziens. En gij vrouw Anna, gij ziet er goed uit. Houden zo nietwaar.

ANNA: Ik zal proberen, mijnheer pastoor.

STANS: Dan sta ik er goed voor.

PASTOOR: Wat wilt ge zeggen moeder Stans?

STANS: Dat ze beter haar handen uit de mouwen zou steken. En meewerken op de boerderij in plaats van daar aan 't kapelleke in 't zonneke te zitten niksen.

ANNA: Ik wil graag meewerken. 't Zwaar werk kan ik niet aan. Maar wat licht werk kunt ge gerust aan mij overlaten.

STANS: En mij voor de voeten lopen zeker. Dan heb ik nog liever dat ge niks doet. En aan uw kapelleke blijft zitten dromen.

ANNA: Dan moet ge mij ook niks verwijten. *(Anna gaat naar binnen.)*

STANS: Zo gaat dat hier, mijnheer pastoor. Ik mag mij kapot werken. En dan moet ik mij nog op mijne kop laten zitten door mijn schoondochter.

PASTOOR: Ge moer meer geduld hebben moeder Stans. Anna is niet zo sterk van gezondheid. Maar misschien wil ze af en toe toch wat om handen hebben. Wat denkt gij daarvan Pier?

PIER: Ge hebt gelijk, mijnheer pastoor. Ons Anna verveelt zich. Ze zou in 't huishouden 't één en 't ander zelf moeten kunnen beredderen.

STANS: En over mij de baas spelen zeker.

PIER: Dat zeg ik niet, moeder. Maar wat werk om haar gedachten te verzetten, dat zou haar goed doen.

STANS: Waarom moest ge ook met zo een stadsmadam trouwen, gij een boer van de buiten.

PIER: Daar kunnen we beter over zwijgen.

STANS: Zwijgen ja, dat mag ik doen. En werken. En waarvoor eigenlijk. Ik krijg hier stank voor dank. En dat van mijn eigen zoon. *(Moeder Stans gaat kwaad naar binnen.)*

PASTOOR: Moeder Stans moet zich teveel in uw huishouden Pier. En dat is niet goed voor Anna. Tenslotte is zij de boerin.

PIER: Ik weet het mijnheer pastoor. Maar ik kan ons moeder toch niet op straat zetten.

PASTOOR: Da's waar Pier. Dat gaat niet. Als ik van u was liet ik alles rustig op zijn beloop. De tijd brengt raad.

PIER: Ik hoop het, mijnheer pastoor. Maar ik vrees ervoor.

Twaalfde tafereel: Pier – 't Menneke - de pastoor – de garde.

(’t Menneke komt buiten adem opgelopen van linksachter. Hij draagt een dood konijn aan een strop.)

MENNEKE: Pier! Pier! Hier zie, voor u. Maar wegsteken, rap. Hij zit achter mij aan.

(’t Menneke wil Pier het konijn in de hand stoppen maar deze trekt zich terug.)

PIER: Ja maar Menneke, wat moet ik met dat konijn?

MENNEKE: Wegsteken zeg ik toch. Maar rap, hij komt af... de garde.

PASTOOR: Haha, op heterdaad betrapt.

MENNEKE: *(tot de pastoor)* Nee nee, gevangen in een strop. *(tot Pier)* Maar de garde, hij lag op de loer, de smeerlap. Ik pak het konijn bij zijn oren en hij mij bij mijne kraag. Ik stomp hem in zijn maag. Hij brult van de pijn. En ik met mijn konijn er vandoor gelijk een haas. Maar hij is verdomme rap. Hij kan er alle momenten zijn.

GARDE: *(luidkeels van ver)* En nu d’erachter, d’erop en d’erover. Hij zit hij begot al zo goed als in ’t kot. Ge gaar gij dat zien zie!

MENNEKE: Verdomme, daar is hij. *(stopt Pier het konijn in de hand)* Pier, weg met dat konijn. En ge hebt mij niet gezien.

PIER: Ja maar, dedju, waar moet ik daarmee blijven?

MENNEKE: Dat blijft gelijk. Als ’t maar weg is.

PIER: Maar ik kan niet toveren zulle.

MENNEKE: Ge zijt nooit te oud om iets bij te leren. Weg is weg. Zoals ik. En allemaal zwijgen, dedju. *(tot de pastoor)* Gij ook hè manneke.

PASTOOR: Ik luister naar de stem van mijn geweten.

MENNEKE: Die moet ook zwijgen, allemaal heb ik gezegd.

(Pier verstopt het konijn met beide handen achter de rug. Ongezien maakt hij de strop vast aan zijn bretellen maar blijft met beide handen op de rug staan. ’t Menneke verstopt zich op het gemakhuisje. De garde komt hijgend opgelopen.)

GARDE: Waar is-em?

PIER: Wie?

GARDE: Awel!

PIER: Oh, den dieje. Die is hier niet.

GARDE: Het moet.

PIER: Hier moet niets.

GARDE: Maar ’t kan niet anders. Ik heb hem zien lopen. *(tot de pastoor)* Zo een konijn, mijnheer pastoor, zo een jaap, wel vijf kilo. Hij heeft mij verdomme in mijn maag gestompt.

PASTOOR: Dat konijn?

GARDE: Nee, 't Menneke. Ik had hem vast, zo zie. (*gebaar van vasthouden*) En toen deed hij, zo zie. (*gebaar van stomp in de maag geven*)

PASTOOR: En toen deed gij, zo zie. (*krimpt ineen met handen op de maag.*)

GARDE: Hoe weet gij dat? Gij waart er toch niet bij.

PASTOOR: Ik zie het zo gebeuren.

GARDE: 't Zal hem bloed, zweet en tranen kosten. Slagen en verwondingen, toegebracht aan een vertegenwoordiger van de wet in functie. Dat is bij wet wettelijk verboden.

PASTOOR: Hij had dat niet mogen doen.

GARDE: Voilà, zo is't. Ik had hem vast en daarmee basta. Met zo een konijn, zo een jaap, wel vijf kilo. Maar hij vloog er vandoor gelijk een haas.

PASTOOR: Dat konijn?

GARDE: Nee, 't Menneke ... gelijk een haas....er vandoor ... met dat konijn. Maar 't konijn was dood.

PASTOOR: En den haas niet.

GARDE: Vaneigens niet. Den haas, dat was 't Menneke. En 't Menneke had het konijn, zo een jaap, wel vijf kilo. Hebt ge 't vast Pier?

PIER: (*verschrikt*) Dat konijn? Nee nee garde, ik heb niks vast.

PASTOOR: De garde vraagt of ge 't verstaat Pier.

PIER: Verstaan? Jaja, zo een beetje.

GARDE: Waar zijn ze dan?

PIER: Wie?

GARDE: Awel! 't Menneke verdomme en 't konijn begot. Zo een jaap, wel vijf kilo.

PIER: Niks gezien garde, helemaal niks gezien.

PASTOOR: Pier?

PIER: Ja mijnheer pastoor?

PASTOOR: Ge weet toch dat ge niet moogt liegen.

PIER: Ik lieg niet. Ik lieg nooit.

PASTOOR: Ge liegt dat ge niet liegt want ge liegt.

GARDE: Liegt hij, mijnheer pastoor?

PASTOOR: Het staat op zijn gezicht geschreven.

GARDE: Awel Pier?

PASTOOR: De waarheid nietwaar. Of moet ik helpen?

PIER: De arme mensen moeten we helpen, mijnheer pastoor.

PASTOOR: Het gevestigd gezag moeten we helpen door de misdaad te bestrijden. Dat is onze plicht.

GARDE: Goed gezegd eerwaarde. 't Zijn als woorden uit mijne mond. De misdaad moet worden bestraft.

PIER: Welke misdaad?

GARDE: De misdaad zoals gepleegd door 't Menneke zoals ik ben komen vast te stellen met mijn eigen ogen. Hij heeft een levend konijn dood gedaan.

PIER: Ja maar garde, een konijn slachten is toch geen misdaad.

GARDE: Pier, als dat bedoeld konijn, in leven zijnde, eigendom is van de baron en ge doet dat dood bij middel van enen strop, dan is er een criminele misdaad gepleegd die als dusdanig zwaar moet worden bestraft. Mij ontbreekt alleen nog het bewijs, het corpus delicti.

PIER: Het corpus delicti? Wat is dat nu weer voor een beest?

GARDE: Het corpus delicti in dit geval is dat dood konijn. Zo een jaap, wel vijf kilo.

PIER: Ha zo. Wel garde, als ons moeder nu eens corpus delicti met zwart bier en pruimen klaarmaakt, zouden we dan heel dat zaakje niet in de ... stoofpot kunnen stoppen?

GARDE: In de stoofpot? Dat klinkt niet slecht.

PASTOOR: Pas op garde. Pier bedoelt 'in de doofpot'. Hij wil u omkopen.

GARDE: Mij omkopen? Pier, nu moet ge eens heel goed luisteren. Een vertegenwoordiger van de wet is 'onkreukelbaar' in alle omstandigheden en circonstances. Verstaat ge dat? We gaan er hier korte metten mee maken. Allee, vooruit met de geit.

PIER: Welke geit?

GARDE: Dat konijn.

PIER: Ja maar garde, een konijn is toch geen geit. Ge kent toch het verschil?

GARDE: De keutelkes zijn ronder.

PASTOOR: En 't geeft geen melk. Pier, uw gezever heeft nu lang genoeg geduurd. Geef de garde dat konijn.

PIER: Welk konijn?

GARDE: Die jaap van vijf kilo. Die moeder Stans met zwart bier en pruimen in de doofpot wil stoppen.

(Pier haalt niet begrijpend de schouders op.)

PASTOOR: *(schudt meewarig het hoofd)* Garde kom eens hier.

(De garde gaat tot bij de pastoor. Pier komt dichterbij en kijkt nauwlettend en geamuseerd toe. 't Menneke kijkt mee over de deur van 't gemakhuisje. Pier en 't Menneke wisselen veelbetekenende blikken. De pastoor maakt de garde met gebaren duidelijk dat Pier het konijn achter zijn rug verstopt heeft. Wanneer de garde dit eindelijk heeft begrepen stelt hij zich dreigend op tegenover Pier en kijkt hem recht in de ogen. De garde gaat met afgemeten passen op Pier toe. Deze deinst in dezelfde pas achteruit en zwiert met het konijn heen en weer.)

PIER: Pier, nu moet ge eens goed luisteren. Ik vraag het maar éne keer en dan is het lap pataat de boek op. Pier, in naam der wet, wat steekt er achter uwe rug?

PIER: Achter mijne rug? Niks garde, niks jong.

PASTOOR: Pier gij ontgoochelt mij.

GARDE: Liegt hij weer?

PASTOOR: Dat hij zwart ziet.

GARDE: Pier, gij ziet zwart maar dat is geen avance zoals ik zal komen te bewijzen. Toon ne keer uw linkerhand.

PIER: Welke is dat?

GARDE: Die aan uw linkse arm staat stommerik.

PIER: Ha, de die. Voilà zie. *(Pier toont zijn linkerhand die leeg is maar houdt zijn rechterhand achter zijn rug.)*

GARDE: Niks verdomme.

PIER: Ik heb het toch gezegd;

GARDE: Niet te vroeg gelachen Pier. Wie het laatst lacht, best lacht. En dat ben ik. Ik zou anders gene garde zijn. Toon nu ne keer uw rechterhand.

PIER: Dat is toch die aan mijne rechtse arm?

GARDE: Zoals ge komt te zeggen. *(Pier brengt de linkerhand terug achter de rug en toont zijn rechterhand.)* Dedju, weer niks. Mijnheer pastoor, gij zijt mij wat gescheten gij. Pier heeft geen konijn.

PASTOOR: Garde, kom eens hier.

GARDE: Maar gene zever deze keer, pastoor of gene pastoor.

(De garde gaat tot bij de pastoor. Pier en 't Menneke kijken toe met veel leedvermaak. De pastoor maakt met gebaren duidelijk dat de garde aan Pier moet vragen om beide handen tegelijkertijd te tonen. Wanneer de garde dit eindelijk weer door heeft herhaalt zich hetzelfde ritueel van vorige keer.)

GARDE: Pier, gij denkt dat ge slim zijt. Maar ik ben veel slimmer want ik ben de garde. Verstaat ge dat?

PIER: Natuurlijk garde. Een garde is een garde en een boer is maar een boer.

GARDE: Juist. En daarom heeft deze garde een vraag bedacht waaraan die boer zich niet verwacht. Pier.... toon nu ne keer uw handen.... alle twee.... tegelijkertijd.

PIER: Alle twee?

GARDE: Alle twee.

PIER: Tegelijkertijd?

GARDE: Tegelijkertijd.

PIER: Zeg eens garde, hebt ge dat alleen gevonden?

GARDE: Wat dacht ge?

PIER: Dat de pastoor u geholpen heeft.

GARDE: Pier, genoeg gezeverd. Vooruit met de geit.

PIER: Welke geit garde?

GARDE: Dat konijn dedju.

PIER: Dat met die ronde keutelkes?

GARDE: Vaneigens.

PIER: Vooruit dan maar, als het toch niet anders kan. Voilàààà! *(Pier toont beide handen die leeg zijn.)*

GARDE: Dedju, nu is 't genoeg. Mijnheer pastoor, uwe naam. Ge vliegt de boek op. Mij voor de zot houden, een vertegenwoordiger van de wet, wettelijk aangesteld door de burgemeester, die nota bene onze baron is! Daar kan ik niet mee lachen. En de burgemeester ook niet.

PASTOOR: Maar hij stak het konijn achter zijne rug. Ik heb het met mijn eigen ogen gezien. Ik zweer het. Zo een jaap, wel vijf kilo.

GARDE: Ha ja? En waar is het dan? In zijn broek gekropen misschien? Een dood konijn?

PASTOOR: Ik zou er niet eens van verschieten.

PIER: Zwijg stil mijnheer pastoor. Een dood konijn in mijn broek. Ik krijg er de kriebels van. Gij hebt gedroomd eerwaarde. Er is hier geen konijn.

PASTOOR: Ha ja? Ik heb gedroomd? Er is hier geen konijn? En 't Menneke is hier zeker ook niet? *(De pastoor gaat naar 't gemakhuisje, grijpt 't Menneke in zijne kraag en sleurt hem tot voor de garde.)* En dit hier? Wat is dat dan? Ook een droom? Of is dat die lelijke stroper die de konijnen van de baron opvreet?

MENNEKE: Laat mij los, smeerlap. Dedju, laat mij los. *('t Menneke rukt zich los en staat tegenover de pastoor en de garde, klaar om zich te verdedigen.)*

GARDE: Eindelijk heb ik hem te pakken. De grootste stroper van uren in den omtrek is een vogel voor de kat.

MENNEKE: Gij moet mij gerust laten gij, gatlikker, slippendrager, kontkruiper, lafaard, mensenjager...

GARDE: Zijt maar gerust. Ik laat u gerust. Gij moogt heel lang gaan rusten. In de bak. Voor stroperij.

MENNEKE: Stroperij? Wat heb ik gestroopt?

GARDE: Dat konijn begot. Zo een jaap, wel vijf kilo.

MENNEKE: En waar is dat konijn?

GARDE: Dat vraag ik aan u.

MENNEKE: Ik weet van niks. Gij wel Pier?

PIER: Nee Menneke, geen konijn gehoord of gezien.

MENNEKE: Ziet ge 't wel.

PASTOOR: Maar 't zat achter uwe rug.

PIER: Ja? En waar is 't gebleven?

PASTOOR: Weggetoverd. Op vraag van 't Menneke en met de hulp van de duivel.

GARDE: Mijnheer pastoor, niet zeveren. Piet heeft geen konijn, dat heb ik wettelijk vastgesteld. Maar 't Menneke had wel een konijn, dat heb ik ook wettelijk vastgesteld. Alleen, ik moet het vinden. Want zonder konijn, geen corpus delicti. En zonder corpus delict, geen misdaad.

MENNEKE: En zonder misdaad, geen misdadiger.

GARDE: Tut tut tut, ge vliegt de bak in. 't Konijn zal wel boven water komen.

PIER: Is 't verzopen?

GARDE: Verzopen? Zijt ge zot gij? 't Is gevangen en verstopt door die lelijke dief. Maar ik zet hem vast op water en droog brood. Tot hij bekent. En dat zal niet lang duren. *(tot 't Menneke)* Allee vooruit, mij volgen. En zonder complimenten.

MENNEKE: U volgen? Zijt gij zot gij? Om te kreperen van honger zeker. Kom op, pak mij dan. *('t Menneke zet zich vechtensklaar)*

GARDE: Menneke, pas op hè. Ik ga mij hier seffens serieus kwaad maken zulle. En dan ben ik wreed koleirig. En kan het hier ferm gaan stinken.

MENNEKE: 't Stinkt hier al van sinds gij er zijt.

GARDE: Mij niet beledigen hè vriend. Of ge komt dik in de problemen. En die hebt ge al meer dan genoeg. Pastoor, pak-em.

PASTOOR: Garde, pak-em zelf.

MENNEKE: Ge moet maar eens proberen.

GARDE: We pakken hem gelijk. Eén... twee... hop.

(De garde en de pastoor draaien rond het Menneke die zijn belagers met schoppen en stampen op afstand houdt. Wanneer ze hem bij "hop" willen vastpakken glipt 't Menneke weg tussen de garde en de pastoor, die in mekaars armen vliegen en mekaar stevig vasthouden.)

PASTOOR: Ik heb hem!

GARDE: Ik ook!

PASTOOR: Hij wringt tegen!

GARDE: Vasthouden.

PASTOOR: Ik kan niet meer.

GARDE: Pas op, ik geef hem een klop!

(De twee laten mekaar los. De garde staat met opgeheven vuist voor de pastoor.)

PASTOOR: Garde wat doet ge!

GARDE: Eerwaarde... stommerik!

PASTOOR: Ezelskop!

GARDE: Waar is-em?

MENNEKE: Hier garde. (*'t Menneke maakt met zijn handen lange oren.*)

PASTOOR: Pak-em garde!

GARDE: 't Zal niet mankeren. En nu d'erachter d'erop en d'erover! Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. Gij gaat gij dat zien zie.

('t Menneke vlucht weg rechtsachter. De garde zet de achtervolging in. Arabel springt voor hem en verspert hem de weg.)

GARDE: Arabel!

PASTOOR: (*slaat een kruisteken*) De heks!

PIER: Ze is er weer!

GARDE: Arabel, wat staat gij daar te staan?

ARABEL: (*schaterlachend*) Hèhèhèhè!

GARDE: Pier dat wijf is zot.

PASTOOR: Of bezeten.

PIER: En gij staat allebei stijf van de schrik.

GARDE: Ik schrik? Van een oud wijf? Gij gaat gij wat anders zien zie. Arabel, gij komt mij te belemmeren in de uitoefening van mijn functie. Aan de kant of uit de weg, ge kunt kiezen. (*Arabel schudt 'neen'*) Dedju, wat krijgen we nu. Wilt ge misschien ook in 't kot? (*Arabel schudt 'neen'*)

PASTOOR: Garde ge moet optreden of 't is te laat.

GARDE: Ik doe niet anders.

PASTOOR: Maar 't is geen avance.

GARDE: Geen avance? Gij gaat gij wat anders zien zie. (*tot Arabel*) Wijveke, nu moet ge eens goed luisteren. Als dat hier nog lang gaat duren zal dat hier rap gedaan zijn. Want ik lap u erbinnen. Verstaat ge dat? (*Arabel schudt 'neen'*) Neen? Awel, dan is 't ook goed. Want weet ge wat ik ga doen? Ge gaat ervan verschieten zulle. En ge zult er niet goed van zijn. Ik.... ik loop verdomme achterom, dat is wat anders hè. (*De garde loopt links weg achternagezeten door een schaterlachende Arabel. Arabel blijft linksachter staan kijken. De garde komt rechtsachter terug op en loopt voorzichtig tot vlak achter Arabel.*) Dat is wat anders hè.

(Arabel draait zich verschrikt om en zet krijsend de achtervolging in op de garde. Deze vlucht weg rechtsachter, achternagezeten door Arabel.)

PASTOOR: Hebt ge dat gezien Pier? Die heks helpt die stroper.

PIER: Dat is waar verdomme. Ik kan mijn ogen niet geloven.

PASTOOR: Pier, nu we toch onder ons twee zijn moeten we eens serieus klappen. Hoe hebt ge hem dat gelapt?

PIER: Wat gelapt?

PASTOOR: Awel, met dat konijn?

PIER: Welk konijn?

PASTOOR: Pier, doe niet onnozel. Ik en gij, wij weten alle twee dat dat konijn achter uwe rug stak. En ineens is dat weg. Zo maar.

PIER: Mijnheer pastoor, ge denkt toch niet dat ik kan toveren. *(toont beide lege handen)*

PASTOOR: Nee Pier. Maar weet ge wat ik wel denk? Dat gij omgang hebt met 't Menneke, 't Menneke met die heks en die heks met de duivel. Pas op hè Pier. De duivel heeft u bijna in zijn macht. Ik zal voor u bidden. Maar als gij niet wilt meewerken is 't een verloren zaak. *(De pastoor vertrekt linksachter.)*

PIER: *(roept de pastoor na.)* Merci mijnheer pastoor, voor de goede raad. Ik pas wel op voor de duivel. En doet gij maar 't zelfde. Want een konijn doen verdwijnen om een stroper te redden is minder erg dan een stroper doen verdwijnen om een konijn te redden. Om het later zelf in uw botten te spelen. Bij dat rijk volk op 't kasteel. *(Pier haalt het konijn van achter zijn rug.)*

Dag corpus delicti. Gij hebt u goed stilgehouden achter mijne rug. Verdomme Jaap, ge weegt zeker vijf kilo. Maar ge hebt het nogal warm zeker? Ik zal in de stal uw jaske eens gaan uittrekken. Dan herkennen ze u niet meer. En dan moogt ge in ons moeder hare stoofpot lekker liggen sudderen tussen de pruimen en 't zwart bier. Dat zal u deugd doen hè.

En dan gaat het corpus delicti verdwijnen naar een plaats waar de garde het nooit meer vindt. Ge moogt éne keer raden waar. *(Pier gaat binnen in de stal.)*

Dertiende tafereel: Fons – Bekka – Lowie – Marieke

(Fons komt met pak en zak uit het woonhuis. Hij loopt voorzichtig naar het bijhuis.)

FONS: Bekka, komt ge?

BEKKA: *(komt naar buiten, eveneens met een pak in de hand)* Ja Fons. Is er niemand?

FONS: Nee. Ons moeder slaapt. En ik hoorde ons vader bezig in de stal. Als we rap zijn, zijn we weg zonder dat iemand ons gezien heeft.

BEKKA: Ge gaat er toch nooit geen spijt van krijgen, hè Fons?

FONS: Nee Bekka, nooit. Tenminste zolang ge bij mij blijft.

BEKKA: Ik blijf voor altijd bij u Fons. Daar moogt ge op rekenen. Kom, we zijn weg.

(Fons en Bekka sluipen weg. Linksachter lopen ze Lowie en Marieke tegen het lijf, die juist terugkomen van het land.)

MARIEKE: Fons, wat zijt gij van plan?

FONS: We trekken er vandoor Marieke.

MARIEKE: Fons jong! En ons moeder dan? Ze gaat het besterven van verdriet. Ge moogt dat niet doen.

FONS: We moeten dit doen Marieke. Ons moeder zal het wel begrijpen. Ze weet dat ik mij niet thuis voel op de boerderij.

LOWIE: Maar de boer Fons. Hij rekent op u voor de boerderij. Wat moet daar mee gebeuren?

FONS: Die is voor u Lowie. En voor Marieke. Marieke ziet u graag. Als gij twee later trouwt is de boerderij in goede handen.

MARIEKE: Zien we u dan nooit meer terug?

FONS: Later misschien.

BEKKA: Ja, misschien later. Maar eerst wil ik mijn moeder zoeken.

FONS: Kom we zijn weg voor iemand ons ziet. Veel geluk Marieke. En zorg goed voor ons moeder.

MARIEKE: Dat zal ik doen Fons. En schrijf eens een brief.

FONS: 't Beste Lowie. En zorg goed voor ons Marieke.

LOWIE: Daar moogt ge op rekenen Fons.

BEKKA: 't Beste Marieke. Veel geluk Lowie.

LOWIE: Veel geluk Bekka. Ik zal u missen.

BEKKA: Marieke zal mij rap doen vergeten. Adieu. *(Fons en Bekka vertrekken. Lowie en Marieke blijven achter.)*

MARIEKE: Ze zijn weg.

LOWIE: Wie had dat durven denken?

MARIEKE: Hebt ge gehoord wat onze Fons zei?

LOWIE: Ja. En 't staat mij wel aan. Maar 't ligt aan u en de boer.

MARIEKE: Als 't aan mij ligt is 't goed. En ons vader draait wel bij.

LOWIE: Katrien zal er niet kunnen mee lachen.

MARIEKE: Katrien past niet bij onze Fons. Ze is veel te serieus. En ook een beetje te oud.

LOWIE: Als ze 't weten op de boerderij zal 't kermis zijn.

MARIEKE: Aan iedere kermis komt een einde. Zet gij mijn hooihark weg? Ik ga naar binnen. En we hebben niks gezien hè Lowie.

LOWIE: Nee, we hebben helemaal niks gezien.

(Marieke gaat binnen in 't woonhuis. Lowie bergt de hooiharken op en gaat binnen in 't bijhuis.)

DOEK

PAUZE

VIERDE BEDRIJF

Veertiende tafereel: Menneke

(’t Is rond middernacht. Het is heldere maan. De sterren flonkeren aan den hemel. ’t Menneke komt van linksachter.)

MENNEKE: *(zingt het stroperslied – zie muziek in bijlage – of declameert)*

**Ik leef van het stropen in bossen en veld,
maar moet vaak gaan lopen of ben uitgeteld.**

Jajaaaa.

(kijkt rond) Verdoeme, allemaal slaapt al. Zou ’t al zo laat zijn? Pier, merci voor daarstraks. Omdat ge mij niet verraden hebt. Merci jong.

(zingt of declameert)

**De garde die waakt over haas en konijn,
maar wil hij me vangen moet hij rapper zijn.**

Jajaaaa .

Daarstraks was ik er kortbij. Hij laat me niet los, de bloedhond. Voor een pluimke van de baron zou hij zijn eigen moeder verraden. Alhoewel, ik ben natuurlijk zijn moeder niet. Ik zeg dat maar bij manier van zeggen.

(zingt of declameert)

**De paster die ziet mij heel graag in ’t prison.
Hij smult en hij zuipt bij mijnheer de baron.**

Jajaaaa.

Hebt ge de pastoor bezig gezien? En hebt ge gehoord wat hij zei? Dat is gene pastoor. Dat is een judas, die zijn eigen volk verraadt. Niet voor dertig zilverlingen, maar voor een stuk konijn en een fles wijn. Sinte-Pieter zal hem later de rekening presenteren.

(zingt of declameert)

**Ik ben ook een mens en verdien graag mijn brood.
Een stroper moet stropen, hij gaat anders dood.**

Jajaaaa.

(gaat tot bij ’t kapelleke) Lief Vrouwke, gij zijt de beste van allemaal. Ik ben u niet vergeten zulle. Hier zie, veldbloemekes, speciaal voor u geplukt omdat gij zo graag frisse verse veldbloemekes ziet.

(zingt traag of declameert)

**Nu ga ik maar slapen en rusten in vree.
Wil mij goed beschermen, Lief Vrouwke ave.**

Jajaaaa.

(‘t Menneke legt zich te rusten in de kruiwagen onder het afdak linksvoor.)

Vijftiende tafereel: ’t Menneke – een duivel (Lowie) – een duivelin (Bekka)

(’t Menneke valt in slaap en droomt. Dit moet blijken uit de belichting en aangepaste muziek. We horen de botvink fluiten: suskewiet. ’t Menneke komt langzaam recht.)

MENNEKE: Wat hoor ik nu? Mijne suskewiet? Dat kan toch niet. Of ben ik aan 't dromen?
(De botvink zingt: suskewiet.) Mjem mjem mjem mjem mjem suskewiet! *(De botvink: suskewiet.)* Toch verdorie. Suskewiet, vergist gij u niet? 't Is toch een kot in de nacht. Of ben ik helemaal op de dool? *(De botvink: suskewiet)* Ja verdomme, 't zal aan mijn eigen liggen.

('t Menneke is van onder het afdak gekomen en staat onwennig in het midden van het erf. We horen een zware donderslag. Een duivel (Lowie) en een duivelin (Bekka) komen van links opgelopen. Ze zijn gekleed als chic volk, beiden in zwart pak met buishoed maar wel met een lange staart. Ze draaien voortdurend rondom het Menneke.)

DUIVEL: Dag Menneke, zoekt ge iemand?

DUIVELIN: Of zijt ge verdwaald?

MENNEKE: Nee toch niet, mijnheer... madame. Gij zijt precies chic volk zeg. En heel deftig.

DUIVEL: Wij zijn heel chic volk Menneke.

DUIVELIN: En heel deftig volk, Menneke.

MENNEKE: En ge kent mijne naam.

DUIVEL: Natuurlijk kennen wij uwe naam.

DUIVELIN: Wij kennen u zelfs heel goed.

MENNEKE: En toch spreekt ge tegen mij? Een arme sukkelaar die zowat op de dool is.

DUIVEL: Juist daarom...

DUIVELIN: ... spreken wij tegen u.

MENNEKE: Maar wie zijt ge dan?

DUIVEL: Wij zijn twee gezellen...

DUIVELIN: ... altijd onderweg...

DUIVEL: ... om sukkelaars die dolen...

DUIVELIN: ... de weg te wijzen.

MENNEKE: De weg wijzen? Waar naartoe?

DUIVEL: Naar 't land van 'Eindeloos'.

DUIVELIN: 't Is daar altijd heel warm.

DUIVEL: En ge moet er niet werken.

DUIVELIN: Alleen maar eten en drinken en plezier maken en dansen.

MENNEKE: Dansen? Dat doe ik niet zo graag, weet ge wel. Mijn benen willen niet meer zo goed mee. Ik ben tegenwoordig nogal rap moe.

DUIVEL: Maar in ons land wordt ge nooit moe, Menneke.

DUIVELIN: Daar kan iedereen dansen, dagen aan een stuk. En ge voelt er helemaal niets van.

MENNEKE: Ja? Bestaat er zo een land?

DUIVEL: Jazeker Menneke, wij komen er vandaan.

DUIVELIN: En brengen er u naartoe.

MENNEKE: En kunt ge daar ook een konijntje vangen?

DUIVEL: Zoveel ge maar wilt. De konijnen springen u zo in de hand.

DUIVELIN: (*sadistisch*) Ge moet ze alleen nog maar de nek omwringen.

MENNEKE: En is daar ook een druppelke te jatten? Ge weet wel, een jeneverke?

DUIVEL: Druppelkes? Maar Menneke, zoveel ge maar wilt.

MENNEKE: En nogal straffe?

DUIVELIN: Gelijk als vuur Menneke. Hij brandt gelijk als vuur.

MENNEKE: Ik kan het allemaal niet goed geloven. Maar 't zegt mij wel iets. Ik zal het maar riskeren zeker.

DUIVEL: Dat is goed Menneke. Kom maar mee.

DUIVELIN: Ge zult het u nooit beklagen.

(De duivel en de duivelin nemen 't Menneke bij de arm en willen hem meetronen.)

Zestiende tafereel: Menneke – O.L.Vrouwke (Marieke) – een duivel (Lowie) – een duivelin (Bekka).

(O.L.Vrouwke (Marieke) verschijnt van achter het kapelleke.)

O.L.VROUWKE: Niet doen Menneke. Niet meegaan jong.

MENNEKE: Daar zie, Ons Lief Vrouwke. Gij zijt uit uw kapelleke gekomen.

O.L.VROUWKE: Ja zeker Menneke, ik vrees dat het hoog tijd is.

MENNEKE: Hoog tijd? Waarvoor dan wel?

O.L.VROUWKE: Om u te redden.

MENNEKE: Mij te redden? Ik ben niet in gevaar zulle. Deze lieve mensen willen mij meenemen naar het land van 'Eindeloos' waar ik nooit meer moet werken en waar het altijd warm is en.. en...

O.L.VROUWKE: Waar ge zult branden in het eeuwig vuur.

MENNEKE: Branden in het eeuwig vuur? Hoe komt ge daar bij, Lief Vrouwke?

O.L.VROUWKE: Hebt ge die twee al eens goed bekeken Menneke, heel goed?

MENNEKE: Ja zeker, Lief vrouwke, ik zie dat ze helemaal in 't zwart zijn.

O.L.VROUWKE: En wat ziet nog?

MENNEKE: Nog? Nog? Verdorie, ze hebben een staart, een echte lange staart. 't Zijn twee duivels!

O.L.VROUWKE: Die u willen meenemen naar de hel Menneke. Om u te roosteren.

MENNEKE: Maar ik wil niet geroosterd worden. Ik wil niet.

DUIVEL: Ge moet niet geloven wat die mevrouw allemaal vertelt.

DUIVELIN: Ze liegt omdat ze u het plezier bij ons niet gunt.

MENNEKE: Ons Lief Vrouwke liegt nooit. Gij zijt duivels. Lief Vrouwke, help mij. Wat moet ik doen?

O.L.VROUWKE: Bidden Menneke, heel hard bidden. Dan laten ze u gaan.

DUIVEL: Niet doen Menneke.

DUIVELIN: Meekomen, nu direct.

(De duivel en de duivelin proberen 't Menneke mee te steuren. 't Menneke spartelt tegen en roept luidkeels.)

MENNEKE: Ik wil niet! Ik wil niet! Moeder van God, mijn broek is kapot, mijne kiel versleten, mijn schoenen bescheten.... Moeder van God, mijn broek is kapot, mijne kiel versleten, mijn schoenen bescheten. Lief Vrouwke, 't helpt niet! 't Helpt niet!

O.L.VROUWKE: 't Kruiske Menneke! 't Kruiske!

(Terwijl de duivel en de duivelin luidkeels "Nee!! Nee!" roepen, rukt het Menneke één hand los, slaat een kruisteken en roept de laatste regels van zijn gebed.)

MENNEKE: Gezegend zijn de heilige namen, 's Vaders, 's Zoons, 's Geestes, Amen.

(Er weerklinkt een geweldige donderslag terwijl de lichten flikkeren. De duivel en de duivelin laten een ijselijke schreeuw en vluchten weg van waar ze gekomen zijn.)

Zeventiende tafereel: Menneke – O.L.Vrouwke (Marieke).

MENNEKE: Gelukkig, ze zijn weg.

O.L.VROUWKE: Ja, dat was op het nippertje.

MENNEKE: 't Scheelde geen haar of ik zat in de hel. Lief Vrouwke, Gij hebt mij gered van 't eeuwig vuur. Hoe kan ik u daarvoor bedanken?

O.L.VROUWKE: Door altijd heel voorzichtig te zijn Menneke.

MENNEKE: Maar ik kon toch niet weten dat dat twee duivels waren.

O.L.VROUWKE: Dat kunt ge inderdaad nooit weten. De duivel is listig als een vos en vals als een slang. Hij vermomt zich in alle gedaanten. Daarom moet ge altijd goed opletten met wie ge omgang hebt Menneke.

MENNEKE: Ik zal uw wijze raad goed in mijn oren knopen, Lief Vrouwke. Maar hoe moet het nu verder met mij? Ik sta hier helemaal verloren.

O.L.VROUWKE: Ge zijt op weg naar het hiernamaals, Menneke. En nu ge de duivel zijt kwijt geraakt, moet ge 't maar eens proberen aan de hemelpoort.

MENNEKE: Op weg naar 't hiernamaals? Ben ik dan dood, Lief Vrouwke?

O.L.VROUWKE: Ja Menneke, gij zijt zo dood als dat groot konijn in uwe strop. Ge weet wel, die jaap van vijf kilo.

MENNEKE: Oei oei oei, gij weet daar natuurlijk alles van. Zou dat hierboven ook geweten zijn?

O.L.VROUWKE: Ik vrees van wel.

MENNEKE: En wat denken zij daarvan?

O.L.VROUWKE: Zeker weet ik dat niet. Maar 't zou wel eens een struikelblok kunnen zijn. Klop nu maar aan de hemelpoort.

MENNEKE: *(kijkt rond)* Waar is die hemelpoort?

O.L.VROUWKE: Daar zie. *(wijst richting schuurdeur)*

MENNEKE: *(wijst eveneens naar de schuurdeur)* Dat daar? Is dat de hemelpoort? Maar Lief Vrouwke, dat is de schuurdeur op de kapellekeshoeve.

O.L.VROUWKE: Maar Menneke toch, dat zult ge wel gedroomd hebben.

MENNEKE: Ha zo, **dat** heb ik gedroomd. En **dit** hier is echt?

O.L.VROUWKE: Ja zeker Menneke, dit is de hemelpoort.

MENNEKE: Excuseer Lief Vrouwke. Maar ge moet toch toegeven dat die deur meer weg heeft van een schuurdeur.

O.L.VROUWKE: Misschien is dat wel zo Menneke. Maar wat ge ziet is maar een façade. En die is niet belangrijk. 't Is maar wat er zich achter een façade afspeelt dat telt.

MENNEKE: En achter deze façade vind ik den hemel.

O.L.VROUWKE: Zeker weten. Klop gerust aan. Sinte Pieter zal wel openmaken.

MENNEKE: Sinte Pieter?

O.L.VROUWKE: Natuurlijk Menneke. Voor ge in den hemel komt moet ge eerst voorbij Sinte Pieter. En dat valt niet altijd mee. Als Sinte Pieter zijn dag niet heeft is het gene gemakkelijke. En kan hij heel ambetant zijn.

MENNEKE: Daar ken ik alles van. Op d' aarde lopen er ook van die charrels rond. Lief Vrouwke, wilt ge voor mij misschien een goed wordeke doen bij Sinte Pieter?

O.L.VROUWKE: Nee Menneke, dat durf ik niet. Hij zou het mij heel kwalijk nemen. Hij kan het niet verdragen als iemand zich met zijn zaken bemoeit. Wat er nu komt is een zaak tussen u en Sinte Pieter.

MENNEKE: Och God, als dat maar goed afloopt. Ik zal maar eens kloppen zeker.
('t Menneke gaat aarzelend naar de hemelpoort. Hij kijkt af en toe om naar O.L.Vrouwke, die hem bemoedigend toeknipt. Wanneer 't Menneke zich omdraait om op de deur te kloppen verdwijnt Ons Lief Vrouwke. Wanneer 't Menneke geklopt heeft keert hij zich terug tot ons Lief Vrouwke.)
 Ik heb geklopt Lief Vrouwke. Oei oei, ze is weg. Nu sta ik er helemaal alleen voor.

Achttiende tafereel: Menneke – Sinte Pieter (Pier) – Stans - de pastoor – de garde.

(De hemelpoort draait langzaam open. Een enorme helstralende lichtbundel valt naar buiten. Op de achtergrond weerklinkt hemelse muziek. In het helle licht verschijnt een oude man met lange witte haren en witte baard. Hij is gekleed in een

lang wit gewaad en draagt een groot gouden boek onder de arm. Sinte Pieter (Pier) komt langzaam naar voor. De hemelpoort draait langzaam achter hem dicht.)

MENNEKE: *(nadat hij van zijn verbazing bekomen is)* Dag Pier.

SINTE PIETER: Hela gij, beleefd zijn hè. Ik ben de heilige Sinte Pieter.

MENNEKE: Is 't echt? Awel, als ge 't zelf niet moest zeggen, ik zou het niet geloven. Want behalve die baard lijkt ge als twee druppels water op boer Pier van de kapellekeshoeve.

SINTE PIETER: Dat is ook niet moeilijk. Ik ben niet voor niets zijne patroonheilige. En wie zijt gij? En van waar komt ge? En wat komt ge hier doen? En...

MENNEKE: Stop, stop, Sinte Pieter, niet te veel vragen in éne keer. Ze zeggen altijd: éne zot kan meer vragen stellen dan tien wijzen kunnen beantwoorden". En ik ben helemaal alleen en helemaal gene wijze...

SINTE PIETER: En ik ben helemaal gene zot.

MENNEKE: Vaneigens niet. Juist daarom moet ge ook niet zoveel vragen stellen in éne keer.

SINTE PIETER: Allee dan, ook goed. Eerste vraag: "Wie zijt gij?"

MENNEKE: Ikke? Ik ben 't Menneke. Maar eigenlijk heet ik Emanuel maar alleman zegt "Menneke" omdat Emanuel te moeilijk is.

SINTE PIETER: En van waar komt ge?

MENNEKE: Van de aarde. Ja, dat klinkt misschien wel vreemd. Iedereen kent het 'Menneke' van de maan. Maar ik ben het 'Menneke' van de aarde. En als ge mij nu binnenlaat ben ik het 'Menneke' van den hemel. Dat zou toch schoon zijn, hè Sinte Pieter?

SINTE PIETER: Gij kunt schoon praten, Menneke van de aarde. Maar zo werkt dat hier niet.

MENNEKE: En waarom niet? Ik ben dood zulle. En Ons Lief Vrouwke zei dat ik maar moest aankloppen.

SINTE PIETER: Jaja, ik hoor het al. Ze wil haar invloed weer doen gelden. Onder ons gezegd en gezwegen hè Menneke, ze heeft er al veel den hemel binnengeholpen door Haar voorspraak bij Ons Heer. En dan sta ik er bekakt bij te kijken. Want ik wil dat alles volgens het boekske gaat. Dat wil zeggen dat ik eerst in mijne dikke boek moet nagaan hoe ge geleefd hebt. En of ge uwen hemel wel hebt verdiend.

MENNEKE: Staat alles in dat dikke boek, Sinte Pieter? Echt alles?

SINTE PIETER: Echt alles, Menneke, zonder iets over te slaan.

MENNEKE: Oei oei, dan zal ik wel veel bladzijden hebben.

SINTE PIETER: We zullen eens kijken zie. *(bladert in het boek)* Emanuel... Emanuel... laat eens zien. Ja, hier heb ik het... een ganse bladzijde... en hier nog één.... en nog één.... en nog één. En dat gaat zo maar verder.

MENNEKE: Miljaarde, dat wordt een bedenkelijk geval.

SINTE PIETER: Ik lees hier: "een beruchte stroper".

MENNEKE: Daar hebt ge 't schijten van den ezel.

SINTE PIETER: Hela, let op uw woorden in het bijzijn van een heilige. Wel, wat hebt ge daarop te zeggen?

MENNEKE: Mijnheer Sinte Pieter, ik heb alleen maar gestroopt om niet dood te gaan van den honger. En berucht? Ja zeker, ik was berucht in de ogen van de baron en van de garde en van de pastoor. Maar die deugen zelf niet in hun pens.

SINTE PIETER: Daar weet ik alles van Menneke.

MENNEKE: Ja? Zijn die ook hier? Toch niet in den hemel zeker?

SINTE PIETER: Nee, niet in den hemel. Of toch nog niet. De baron heb ik direct doorverwezen naar de hel, zonder pardon. Maar de garde en de pastoor zitten nog in 't vagevuur. Die moeten eerst penitentie doen voor ze in den hemel binnen mogen.

MENNEKE: Penitentie? Wat voor penitentie?

SINTE PIETER: Dat zal ik u direct eens laten zien.

(Sinte Pieter klopt driemaal in de handen. De garde komt achterwaarts opgelopen.)

GARDE: Gij gaat gij dat zien zie. Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. D'erover, d'erop en d'erachter. En nu. *(De garde loopt achterwaarts terug weg.)*

MENNEKE: Sinte Pieter, als ik curieus mag zijn. Wat doet de garde allemaal?

SINTE PIETER: Hij is aan 't aflopen, Menneke.

MENNEKE: Aan 't aflopen? Wat wil dat zeggen?

SINTE PIETER: Dat wil zeggen dat hij alle meters, die hij in zijn leven vooruit heeft gelopen om achter het arm volk aan te zitten, nu achteruit moet lopen tot zijne teller terug op nul staat.

MENNEKE: Hahaha, daar is die nog jaren mee bezig.

SINTE PIETER: Hij moet inderdaad nog meerdere marathons lopen. Maar in de eeuwigheid is de afgemeten tijd van geen enkel belang.

MENNEKE: En als zijn tellerke terug op nul staat, mag hij dan den hemel binnen?

SINTE PIETER: Dat hangt ervan af. Hij moet eerst alle arme mensen, die hij op aarde als grof wild heeft opgejaagd, om vergiffenis vragen.

MENNEKE: Dat vind ik ook, Sinte Pieter. En ge moet hem doen beloven van nooit meer te herbeginnen.

SINTE PIETER: Hela Menneke, pas op hè. Ik stel hier de wetten. En daarbij, hij kan hierboven niet herbeginnen. Hier zijn geen armen en ook geen rijken. Hier is iedereen gelijk voor de wet.

(De garde komt terug achterwaarts opgelopen.)

GARDE: Ge gaat gij dat zien zie. Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. D'erover, d'erop en d'erachter. En nu.

SINTE PIETER: 't Is al goed garde. Zoek nu maar een ander parkoers. *(De garde loopt achterwaarts terug weg.)* En nu zullen we eens zien hoe onze eerwaarde heer pastoor het maakt.

(Sinte Pieter klopt weer driemaal in de handen. De pastoor komt opgewandeld met een kartonnen lei waarop hij nadenkend met een stuk krijt streepjes trekt.)

MENNEKE: *(wijst naar de pastoor)* Wat is de pastoor aan 't doen, Sinte Pieter?

SINTE PIETER: Hij trekt streepjes voor iedere zonde die hij in zijn leven gedaan heeft.

MENNEKE: Voor iedere zonde? Amai zeg.

SINTE PIETER: Zeg dat wel. Voor iedere keer dat hij gulzig was, voor ieder stuk wild en iedere fles wijn bij de baron, voor iedere keer dat hij hoogmoedig was en de kant van de rijken koos, voor iedere keer dat hij de arme mensen onrechtvaardig behandelde, voor die keer dat hij meewerkte om een arme stroper in de bak te steken (*'t Menneke doet ijverig teken dat hij die stroper was*) ... telkens één streepje.

MENNEKE: Dan heeft hij zeker wel zijn werk?

SINTE PIETER: We zullen het hem eens vragen. Wel eerwaarde, hoe gaat het ermee?

PASTOOR: *(jammerend)* Slecht Sinte Pieter, mijn krijt is weeral op. Dat is zeker al voor de tiende keer.

SINTE PIETER: Dat is geen probleem, mijnheer pastoor. Ga maar naar het centraal magazijn en haal daar een hele doos. En vraag een goei grote. Dan kunt ge een tijdje verder.

PASTOOR: Dat is goed, Sinte Pieter. *(buigt)* Uw onderdanige dienaar groet u heel nederig met zijn beste dank. *(geeft het Menneke een hand)* Dag Menneke. Ik ben heel blij om te zien dat het goed met u gaat.

MENNEKE: 'Goed met u gaat'? Maar mijnheer pastoor, ik ben dood dedju. *(Sinte Pieter schrikt duidelijk bij het horen van de vloek)*

PASTOOR: Als we hier aankomen zijn we allemaal dood, Menneke. Maar met een schone, zuivere en onschuldige ziel als die van u, kon er u niets beter overkomen. Het beste nog. Ik hoop u spoedig weer te zien in den hemel. Dan kunnen we gezellig napraten over vroeger. *(De pastoor doet verder met zijn werk en gaat weg.)*

MENNEKE: Daar kunnen we beter over zwijgen. Anders zal ons babbelke zeker niet gezellig zijn. Sinte Pieter, zo heb ik onze pastoor nooit gekend.

SINTE PIETER: Hij heeft heel veel berouw Menneke. Hij wil zo graag in den hemel komen.

MENNEKE: Daar had hij vroeger op aarde maar moeten aan denken.

SINTE PIETER: Ik weet het Menneke. En hij is ook nog niet binnen. Ik heb nog een grote voorraad krijt in 't magazijn. Ik heb me vergist bij de bestelling. Maar eens hij die voorraad heeft opgewerkt, mag hij voor mijn part naar binnen. Wat vindt gij daarvan?

MENNEKE: *(verrast)* Ik? Sinte Pieter, excuseer, maar dat zijn uw zaken. **Gij** doet daarmee wat **gij** wilt. *(Moeder Stans komt opgewandeld. Haar mond is dicht geplakt.)* Maar zie daar eens. Dat is toch zeker moeder Stans niet?

SINTE PIETER: Toch wel, Menneke, dat is moeder Stans.

MENNEKE: Wat spookt die uit in 't vagevuur? En ze heeft precies een muilband aan.

SINTE PIETER: Heel zeker, hare 'tetter' is veel te groot. Ze moeit zich met zaken die haar niet aangaan. Ze moet hare mond leren houden of ze komt er niet in.

MENNEKE: En loopt ze al lang zo rond?

SINTE PIETER: Toch al een hele tijd. Maar wat betekent tijd als de eeuwigheid zonder einde is.

MENNEKE: En is 't al gebeterd?

SINTE PIETER: We zullen eens horen.

(Moeder Stans is genaderd. Sinte Pieter en 't Menneke gaan tot bij haar. Sinte Pieter maakt de mond van Stans vrij.)

STANS: *(ratelt aan één stuk door)* Dat werd tijd hè manneke. Ge moest beschaamd zijn. Ik heb heel mijn leven moeten labeuren omdat Anna van onze Pier geen sjiek waard was. Maar zij zit binnen en ik sta buiten. En die schooier zal ook wel binnen mogen. Die heeft heel zijn leven niet anders gedaan dan stropen, stelen, zuipen en bij ons komen vreten. En onze Pier omkopen met een dood konijn. En ik mij maar kapot werken mijn leven lang. En voor wat? Voor niks. 't Is overal hertzelfde. Ik krijg stank voor dank, stank voor dank, stank voor.....

SINTE PIETER: *(stopt haastig de mond van moeder Stans weer dicht)* Ge hoort het hè Menneke, 't is nog altijd hetzelfde. Er is geen beterschap.

MENNEKE: Ik hoop voor haar toch het beste. Ze kan lekkere panpatattekes bakken zulle.

SINTE PIETER: Is 't echt? Dat is een goede referentie.

MENNEKE: En is het waar dat vrouw Anna in den hemel is?

SINTE PIETER: Ja zeker, Menneke. Vrouw Anna was een vrome ziel. Zo iemand komt altijd in den hemel. Daarbij, zij is niet alleen. Daarbinnen is nog volk van de kappellekeshoeve.

MENNEKE: Serieus? Dan voel ik mij al meer op mijn gemak. Want helemaal alleen in die groten hemel, da's niks voor mij.

SINTE PIETER: Pas op hè Menneke. Ge zit er nog niet in, zulle.

MENNEKE: Nee? Allee zeg. Dat meent ge niet.

SINTE PIETER: *(knikt heftig van 'ja')* Toch wel, toch wel. Het onderzoek is nog niet afgelopen.

MENNEKE: Mag ik toch al even goede dag zeggen?

SINTE PIETER: 't Is goed, omdat gij het zijt. Ik zal ze eens roepen.

Negentiende tafereel: Sinte pieter – Menneke – Fons – Katrien – Anna.

(Sinte Pieter klopt driemaal op de hemelpoort. De deur draait open. Een enorme helstralende lichtbundel valt naar buiten. In het felle licht komen Anna, gevolgd door Katrien en Fons naar buiten gewandeld. Ze zijn gekleed als engelen en dragen vleugels. Ze zingen "Hosanna in den hoge". Ze gaan op één rij staan tegenover 't Menneke. De hemelpoort is langzaam weer dichtgegaan.)

MENNEKE: Zie daar ne keer, vrouw Anna en Fons en Katrien.

ANNA: Dag Menneke. Komt ge ook naar den hemel?

MENNEKE: Ik zou heel graag willen. Maar Sinte Pieter heeft het laatste woord.

ANNA: Laat hem maar binnen Sinte Pieter. 't Is ook een vrome ziel.

KATRIEN: Hij heeft in zijn leven al genoeg miserie gekend.

FONS: Hij heeft zijnen hemel dik verdiend.

SINTE PIETER: *(lichtjes in zijn wiek geschoten)* Hela, hela, hela, daarvoor heb ik u niet laten roepen. Ik zal zelf wel oordelen of hij er in mag; ja of neen. Ik geef u nog vijf minuten voor een babbeltje. En dan gaat ge terug naar binnen. Goed verstaan?

(Anna, Fons en Katrien maken een diepe buiging. Daarna vormen ze een halve kring rondom 't Menneke.)

MENNEKE: En vrouw Anna, waar is uwe Pier?

ANNA: Onze Pier? Die is achter gebleven op de kapellekeshoeve om voor de beesten te zorgen. Zo rap hij beneden kan gemist worden komt hij ook naar den hemel. Nietwaar Sinte Pieter?

SINTE PIETER: 't Kan zijn engel Anna. Maar ge moogt op die dingen niet vooruitlopen. Pier is wel oud en ook heel braaf geworden. Maar er zijn meer oude zotten die in hun oude dag alles nog naar de klo... botten spelen.

MENNEKE: Maar Pier is zo niet, Sinte Pieter. En gij Katrien? Dat gij al hier zijt. Gij zijt toch nog veel te jong voor den hemel.

KATRIEN: Ik ben gestorven van verdriet, Menneke. Voor Fons. Omdat hij wegliep met Bekka. Ik heb dat nooit kunnen verwerken.

MENNEKE: Allee Fons jong. Wist gij dan niet dat Katrien u zo graag zag?

FONS: Toch wel Menneke. Maar ik zag Bekka doodgraag. En de boerderij was niks voor mij. En voor Bekka ook niet. En daarom zijn we er samen vandoor getrokken.

MENNEKE: En Bekka? Wat is er van haar geworden?

FONS: In 't begin ging alles goed. Maar ze paste niet bij mij. Ze was onrustig en bleef niet content. En op zekere dag was ze weg met een circusartiest. Ook een zigeuner. Van miserie ben ik toen teruggegaan naar de boerderij. Maar ons moeder was intussen gestorven. En Katrien ook. Ik voelde mij zo schuldig en ben ze achterna gegaan.

MENNEKE: Wat ge me nu allemaal vertelt. Maar goed dat ge uw moeder en Katrien in den hemel hebt weergevonden.

ANNA: Jazeker Menneke. En doet gij maar uw best om zo rap mogelijk bij ons te komen.

KATRIEN: Dan kunnen we weer luisteren naar uw versjes en vertelseltjes.

FONS: En samen zingen en dansen zoals vroeger.

(Anna, Katrien en Fons beginnen in de handen te klappen en zingen het liedje van "En onze bok" van in het eerste bedrijf. 't Menneke en Sinte Pieter laten zich meeslepen en maken danspasjes. Wanneer Sinte Pieter beseft wat hij doende is en op welke muziek brult hij luidkeels.)

SINTE PIETER: Stop! Stop! Stop! Ge staat hier wel aan de hemelpoort!

FONS: 't Moet toch altijd gene 'gloria hosanna alleluja' zijn.

SINTE PIETER: Maar zeker geen schunnige liedjes. En zeg nu maar rap goede dag. Uw vijf minuten zijn al lang voorbij.

ANNA: Dag Menneke. Tot heel binnenkort.

KATRIEN: Sinte Pieter laat u zeker binnen. *(knipoogt naar Sinte Pieter en spreekt heel verleidelijk)* Nietwaar grote heilige Sinte Pieter?

SINTE PIETER: Dat zullen we nog wel zien. *(terzijde)* Die vrouwen verdorie. Sinds Eva Adam verleidde in het aards paradijs zijn ze nog geen haar veranderd. *(gaat aan de hemelpoort staan.)*

FONS: Ik ga alvast een paar vleugels bestellen.

(De hemelpoort draait langzaam open. Een enorme lichtbundel valt naar buiten. Anna, Katrien en Fons zingen "Hosanna in den hoge" en gaan netjes op een rij zoals ze zijn gekomen, terug naar binnen. 't Menneke wil van de gelegenheid profiteren om mee naar binnen te glippen. Hij verbergt zich achter de rug van Fons met het hoofd tussen diens vleugels. Wanneer 't Menneke een meter naar binnen is, ontdekt Sinte Pieter het bedrog. Hij grijpt het Menneke bij zijn kraag en sleurt hem terug naar buiten. De hemelpoort gaat terug dicht.)

Twintigste tafereel: Sinte Pieter – Menneke – Arabel.

(Er valt een korte stilte. Sinte Pieter kijkt dreigend naar 't Menneke. 't Menneke kijkt heel voorzichtig terug.)

SINTE PIETER: Awel Menneke?

MENNEKE: Excuseer Sinte Pieter. Maar 't zijn alle drie zo'n brave mensen.

SINTE PIETER: 't Waren vrome zielen Menneke. Nu zijn het heiligen.

MENNEKE: En ze willen zo graag dat ik bij hen in den hemel kom.

SINTE PIETER: Ze hebben het alleszins heel schoon gevraagd.

MENNEKE: Dan kunt ge toch niet 'nee' zeggen.

SINTE PIETER: Pas op hè Menneke, geen chantage. Mijn onderzoek gebeurt objectief en rechtvaardig, zonder inmenging van buitenaf. Ge zijt hier niet op de aarde, vergeet dat niet.

MENNEKE: Nee, dat weet ik. Maar ik dacht... een goed wordeke...

SINTE PIETER: Ieder woord dat nodig is, staat in mijn heilig boek. We zullen eens verder lezen. Hier zie... stropen.... drinken.... verhalen fantaseren.... mensen zwart maken.... de waarheid verdraaien.... Dat klinkt allemaal niet zo proper hè Menneke.

MENNEKE: Nee Sinte Pieter, draai die bladzijde maar rap om en lees verder. Misschien staat er ook iets goeds in.

SINTE PIETER: Iets goeds? Laat me eens kijken. Ja, dit hier bijvoorbeeld, dat kan er door. Plukt veldbloemkes voor Ons Lief Vrouwke, die hij met grote godsvrucht vereert en aanbidt.

MENNEKE: Dat klopt Sinte Pieter. Ons Lief Vrouwke is voor mij altijd geweest als een echte moeder.

SINTE PIETER: Ja? En hoe komt dat?

MENNEKE: Omdat ik een vondeling ben. Ik heb mijn eigen moeder nooit gekend. Gij moet dat toch weten.

SINTE PIETER: Natuurlijk weet ik dat. Sinte Pieter weet alles. Dat moet voor u wel heel triestig en pijnlijk geweest zijn.

MENNEKE: Ge kunt dat niet geloven. Ik heb altijd gehoopt ze ooit te vinden. Maar 't is er nooit van gekomen. En nu zal ze wel dood zijn.

SINTE PIETER: Ja Menneke, ze is inderdaad gestorven.

MENNEKE: Kent gij mijn moeder dan?

SINTE PIETER: Natuurlijk ken ik haar. Ze is hier in den hemel.

MENNEKE: Dat liegt ge.

SINTE PIETER: Hela gij, let op uw woorden. Sinds die stomme haan kraaide heb ik nooit meer durven liegen. *(Een haan kraait en Sinte Pieter herpakt zich.)* Allee, bijna nooit meer ...durven liegen.

MENNEKE: Nu moet ge me zeker binnenlaten. Ik wil eindelijk mijn moeder leren kennen en bij haar zijn.

SINTE PIETER: Nee Menneke, dat is weer chantage.

MENNEKE: Maar ik wil haar zien. Na al die jaren.

SINTE PIETER: 't Is goed. Maar dit is 't laatste. Op de duur heeft heel den hemel en gans het vagevuur geparadeerd voor 't Menneke van de aarde.

(Sinte Pieter gaat naar de hemelpoort en klopt driemaal. De deur gaat open en in de lichtbundel verschijnt Arabel met vleugels aan.)

MENNEKE: Maar dat is begot Arabel, de heks.

SINTE PIETER: Dat weet ik. En als ge mij nu wilt excuseren. *(Sinte Pieter trekt zich terug op het gemakhuisje.)*

MENNEKE: Dat is een misverstand. Ge zou mijn moeder roepen.

ARABEL: Ik ben uw moeder, lelijke deugniet.

MENNEKE: Gij mijn moeder? Dat bestaat niet.

ARABEL: Daar verschiet ge van hè. Hèhèhèhè!

MENNEKE: Maar hoe kunt gij mijn moeder zijn?

ARABEL: Omdat ik u gebaard heb, stommerik. Helemaal alleen, in mijn boshut.

MENNEKE: Maar waarom hebt ge mij weg gedaan?

ARABEL: Omdat ik niet anders kon. Ik moest u laten sterven van honger en kou of u te vondeling leggen. En daarom heb ik u neergelegd aan de poort van 't kasteel. In de hoop dat iemand van 't kasteel u zou vinden. Omdat ik vond dat gij daar thuishoorde. Maar die stropers hebben alles om zeep geholpen.

MENNEKE: Hoor ik thuis op het kasteel? Maar waarom?

ARABEL: Ik was nog maar zeventien en diende op het kasteel als dienstmeid. Maar ik diende niet alleen voor meid. Ik diende voor alles waar de baron goesting in had, de smeerlap. Ik had niet te kiezen. We woonden op een boerderijke van 't kasteel. En als ik niet wilde luisteren moesten we daar weg. En mijn ouders konden nergens naartoe met hun groot gezin. En op een dag stond ik daar. 't Was van dat. Ik vloog op straat en durfde niet naar huis. En zo ben ik in 't bos gaan wonen.

MENNEKE: Ben ik een kind van de baron?

ARABEL: Van den oude, de vader van deze...

MENNEKE: ... die de garde als een bloedhond achter mij aanstuurt?

ARABEL: Dat is uw halfbroer.

MENNEKE: Godverdomme.

SINTE PIETER: *(van op het gemakhuisje)* Geloofd zij Jezus Christus.

MENNEKE: De smeerlappen! Hun macht zo misbruiken! En dat gebeurt allemaal ongestraft.

SINTE PIETER: Op aarde maar niet in den hemel. *(Sinte Pieter komt van het gemakhuisje.)*

ARABEL: Hierboven moeten ze boeten hè Sinte Pieter?

SINTE PIETER: Zeker waar, engel Arabel. Maar nu wordt het stilaan tijd dat ge terug naar binnen gaat.

MENNEKE: Maar we hebben elkaar nog zoveel te vertellen.

ARABEL: Daarvoor hebben we nog een eeuwigheid tijd Menneke.

MENNEKE: Ik moet eerst wel binnengeraken.

ARABEL: Dat is voor u toch geen probleem. Verdrukkers der armen wacht het eeuwig vuur der hel. Maar arme verdrukten wacht de hemelse vreugde bij ons Heer. Nietwaar Sinte Pieter?

SINTE PIETER: Wilt ge wel eens zwijgen gij. En u met uw eigen zaken bemoeien. 't Is verdorie altijd hetzelfde met dat vrouwvolk.

ARABEL: Tot straks Menneke. Sinte Pieter is niet zo 'n kwaai. Hij doet maar alsof.

SINTE PIETER: Is 't nu genoeg ja?

MENNEKE: Tot straks Arabel... moeder Arabel. Tot straks.... misschien.

(Arabel gaat terug binnen in den hemel.)

Eenentwintigste tafereel: Sinte Pieter - Menneke

SINTE PIETER: Wel Menneke, nu zullen we de knoop moeten doorhakken.

MENNEKE: Doe het maar rap, Sinte Pieter.

SINTE PIETER: Daar is pro en contra, voor en tegen. Veel pro, veel voor. Maar ook veel contra, veel tegen.

MENNEKE: Ik zie dat ge twijfelt. En twijfel moet altijd in mijn voordeel spelen.

SINTE PIETER: Awel ja, 't is goed. Maar op één voorwaarde.

MENNEKE: Amai, nu gaat de kloek kiekskes krijgen.

(Sinte Pieter doet teken aan 't Menneke om dichterbij te komen. Hij fluistert hem iets in het oor. De verbazing, de ontsteltenis en het ongeloof weerspiegelen zich op het Menneke zijn gezicht.)

MENNEKE: Dat bestaat niet.

SINTE PIETER: Toch wel.

MENNEKE: Dat meent ge niet?

SINTE PIETER: Heel zeker.

MENNEKE: U een konijn geven?

SINTE PIETER: Ja.

MENNEKE: Of ik mag niet in den hemel?

SINTE PIETER: Zo is 't.

MENNEKE: Maar dat is verdomme ook chantage.

SINTE PIETER: Noem het zoals ge wilt. 't Is te nemen of te laten.

MENNEKE: 't Is verdomme in den hemel al zo erg als op aarde. Dat gij, de grote heilige Sinte Pieter, u wilt laten omkopen met een konijn.

SINTE PIETER: Dat heeft met omkoperij niks te maken. In den hoge wereld noemen ze dat "een relatiegeschenk aanvaarden".

MENNEKE: Den hoge wereld? Daar ken ik niks van. En daarmee sta ik hier met lege handen. Ik kon dat toch niet weten.

SINTE PIETER: Zo kan alleman afkomen.

MENNEKE: Maar een konijn? Voor u? Gij die in den hemel alle dagen rijstap eet met gouden lepelkes.

SINTE PIETER: Menneke, wilt ge geloven dat ik die rijstap meer dan kotsbeu ben. 't Water komt in mijne mond als ik aan dat konijn denk.

MENNEKE: En dan klaar gemaakt door moeder Stans: konijn op grootmoeders wijze met pruimen en zwart bier. Om duimen en vingers af te likken.

SINTE PIETER: Is 't echt? Dan mag moeder Stans, van zodra gij terug zijt met dat konijn, zeker den hemel in.

MENNEKE: Zou ik hierboven geen konijntje kunnen vangen?

SINTE PIETER: Hierboven? In den hemel? Menneke jong, daar is nog nooit een konijn tot in den hemel geraakt. Ze worden op aarde allemaal gejaagd of gestroopt en opgevreten door 't rijk volk en ... door de stopers.

MENNEKE: Dan heb ik een groot probleem.

SINTE PIETER: Een heel groot probleem.

MENNEKE: En ik kan u niet van gedacht doen veranderen?

SINTE PIETER: Ge moet er zelfs niet aan denken.

MENNEKE: (*mistroostig*) Dan zal er niks anders opzitten.

SINTE PIETER: Daar vrees ik voor.

MENNEKE: Terugkeren naar de aarde.

SINTE PIETER: Dat zal 't beste zijn.

MENNEKE: En een konijn strikken.

SINTE PIETER: En dan komt ge maar terug. Wanneer ge maar wilt. Maar niet zonder konijn.

MENNEKE: Dan ga ik maar. Doe ze daarbinnen een goede dag. En zeker aan ons moeder.

SINTE PIETER: Dat zal ik doen. En doe daar beneden de groeten aan Pier vanwege zijne patroonheilige.

MENNEKE: 't Zal niet mankeren. Dag Sinte Pieter.

SINTE PIETER: Dag Menneke. En denk aan mijn konijn.

(Sinte Pieter gaat naar de hemelpoort en klopt driemaal aan. De hemelpoort draait open en in een zee van licht verdwijnt Sinte Pieter in den hemel. Het Menneke legt zich opnieuw te ruste in zijn kruiwagen. Het droomlicht sterft uit. Het is nacht met een klare sterrenhemel. Er weerklinkt zachte muziek.)

Tweeëntwintigste tafereel: Pier – Anna – Stans – Marieke – Lowie – Katrien – Menneke – Arabel – de garde – de pastoor

(De sterren doven uit, het wordt stilaan licht. 't Is morgen. We horen een haan kraaien. De botvink zingt: suskewiet. 't Menneke kruipt langzaam recht.)

MENNEKE: Suskewiet, zijt ge weeral wakker? (*De botvink: suskewiet*)

Mjem mjem mjem mjem mjem suskewiet. (*De botvink: suskewiet*)

Ik ben terug op aarde. 't Moet mij weer overkomen. Op twee stappen staan van den hemel. En dan niet naar binnen mogen voor een stom konijn.

('t Menneke gaat tot aan 't kapelleke.)

Goede morgen Lief Vrouwke. Ik zie dat ge terug in uw kapelleke staat. Bedankt voor deze nacht. Zonder uw hulp lag ik nu in de hel te smeulen lijk een klomp hout in 't open vuur.

('t Menneke zet zich neer op de bank aan 't kapelleke.)

Ik zit terug in deze rotte wereld met al zijn ellende en miserie. (*even stilte*)

Verdomme, Arabel is mijn moeder. Ik moet er direct naartoe. Maar waar is ze? Daar natuurlijk, achter die deur. 't Lijkt wel een schuurdeur maar 't is de hemelpoort. De façade telt niet.

('t Menneke staat recht en gaat tot aan de schuurdeur. Hij klopt driemaal. Er gebeurt niets.)

Verdomme, bij mij pakt dat niet.

('t Menneke klopt nogmaals driemaal.)

Geen avance. Dan maar de grote middelen.

('t Menneke opent de schuurdeur en roept.)

Arabel kom maar naar buiten. Ik ben het, 't Menneke. (*Er gebeurt nog niets.*) Arabel,

wilt ge komen? Ik weet dat ge daar zijt. Ik heb u hier deze nacht zien binnengaan.
(’t Menneke gaat wat achteruit. De deur gaat langzaam open. Arabel komt langzaam naar buiten. Ze neemt een vijandige houding aan en dreigt met haar stok.)
 Arabel, ge moet niet bang zijn. Ik ben het. *(Arabel blijft dreigen.)* Ik ben het Arabel, uw zoon.

(Arabel stopt met dreigen. Ze kijkt verwonderd naar ’t Menneke.)

ARABEL: Mijn zoon? Hèhèhèhè.

MENNEKE: Ja Arabel, ik ben uw zoon. En gij zijt mijn moeder. ’t Is toch echt waar hè.

ARABEL: *(knikt bevestigend)* Hoe zijt ge daarachter gekomen?

MENNEKE: Ge hebt het mij toch zelf verteld, deze nacht bij Sinte Pieter aan de hemelpoort.

ARABEL: Zijt ge weer aan ’t fantaseren? Gij zult ook nooit veranderen.

MENNEKE: En is de oude baron echt mijn vader?

ARABEL: Weet ge dat ook al?

MENNEKE: Ik weet alles Arabel. Of mag ik in ’t vervolg ‘moeder’ zeggen? *(Arabel knikt bevestigend)* Wat hebt gij toch allemaal moeten meemaken. Door iedereen verstoten...

ARABEL: ... en door mijn eigen kind met leugens en zotte verhalen gebrandmerkt als een heks. Dat heeft mij veel pijn gedaan.

MENNEKE: Maar ik wist toch niet dat gij mijn moeder waart.

ARABEL: Dan had ge dat nog niet mogen doen. Wij zijn twee verstotene der aarde. Wij moeten elkaar helpen Menneke.

MENNEKE: Dat zal ik vanaf nu zeker doen .

ARABEL: Dat hebt ge al lang gedaan zonder het zelf te weten.

MENNEKE: Ja? Hoe dan?

ARABEL: Door stroppen te zetten om konijnen te vangen. Ik ben u altijd gevolgd en heb op tijd een konijn uit één van uw stroppen gepikt. Hèhèhèhèhè.

MENNEKE: Hebt gij konijnen uit mijn stroppen gepikt? En ik die dacht dat de garde....

ARABEL: De garde? Die is wel rap maar niet rap genoeg om Arabel voor te zijn. En wat gaat ge nu doen?

MENNEKE: Met u meegaan naar uw boshut.

ARABEL: Kom, dan zijn we weg voor iemand ons ziet. Of ze pakken weer een schrik.
 Hèhèhèhèhè

(Arabel en ’t Menneke willen vertrekken linksachter. Katrien komt wenend uit het bijhuis en zet zich neer op de bank. Met het hoofd in de handen steunt ze met beide ellebogen op tafel.)

MENNEKE: Katrien, wat scheelt er? Zoveel verdriet?

KATRIEN: Fons is weg met Bekka. Ik kan hem niet missen. Ik wil niet meer verder leven.

MENNEKE: Doe zeker geen stommiteiten kind. Fons komt terug. Hij heeft het mij zelf verteld. Die Bekka blijft niet bij hem. Die trekt er vandoor met een circusartiest, ook een zigeuner.

KATRIEN: Laat mij gerust met uw leugens. Ik wil uw stomme verhalen niet meer horen.
(*Katrien loopt naar 't kapelleke en zet zich neer op de bank.*)

MENNEKE: Is dat nu niet erg? Voor een keer dat een mens de waarheid zegt, geloven ze hem niet.

(*Pier komt naar buiten.*)

PIER: Ha Menneke, gij zijt al wakker. En die heks is hier ook al.

MENNEKE: Pier, let op uw woorden. Arabel is mijn moeder. En ik ben een baron.

PIER: En ik ben Sinte Pieter.

MENNEKE: Nee, dat is niet waar. Alhoewel ge erg op hem gelijkt. En ge hebt de groeten van uwe patroonheilige.

PIER: (*wijst naar Katrien*) Wat is er gaande met Katrien? (*'t Menneke haalt de schouders op.*)
Katrien, wat scheelt er?

KATRIEN: (*wenend*) Ze zijn weg.

PIER: Wie zijn weg?

KATRIEN: Fons en Bekka.

PIER: Fons en Bekka! Weg? Verdomme, wat gebeurt hier? (*Pier loopt naar de deur.*)
Moeder! Anna! Fons is weg! Met Bekka! Dedju, dedju!

(*Stans en Anna komen naar buiten. Even later volgen Lowie en Marieke, die dicht bij elkaar blijven.*)

STANS: Onze Fons weg? Met die zigeunerin? Ik heb toch gezegd dat die bezeten is van de duivel.

ANNA: 't Moest er van komen. Die twee pasten hier niet. En ze zien elkaar graag.

PIER: Wablieft? Onze Fons en Bekka? Gij zijt zot gij!

STANS: Nee Pier, gij zijt zelf zot. Zot van dat zigeunerwif. Ge kunt niet verdragen dat ze bij Fons is.

ANNA: En daarom is het goed dat ze weg zijn. Alhoewel het veel pijn doet.

PIER: En mijn boerderij dan? Waarvoor heb ik mij al die jaren kapot gewerkt als ik geen opvolger heb.

MARIEKE: Ik ben er ook nog hè vader.

PIER: Wat kan een vrouw alleen op een boerderij.

MARIEKE: Maar ik ben niet alleen. Lowie en ik, wij twee...

PIER: Is 't al zover ja?

MARIEKE: Lowie kan heel hard werken vader.

LOWIE: En ik zal heel goed voor Marieke zorgen. En voor de beesten ook.

PIER: Ge doet maar. 't Kan mij allemaal niet meer schelen.

(Pier loopt vloekend naar binnen in 't woonhuis. Lowie en Marieke gaan hand in hand binnen in 't bijhuis.)

MENNEKE: 't Zal een heel verandering zijn.

STANS: Waar moet u mee, lelijke schooier. En wat doet die heks hier? Komt ge weer bedelen voor een stuk brood, profiteurs.

MENNEKE: Wilt ge uwe grote tetter eens dichthouden, moeder Stans? Of moeten ze uwe mond dichtbinden tot ge betere manieren krijgt?

STANS: Wat durft u zeggen, onbeschofte armoezaaier. Ik zou eens willen weten wie...

MENNEKE: ... dat zou doen? Pier zijne patroonheilige, den heilige Sinte Pieter, die doet dat.

STANS: Loop naar de duivel u.

MENNEKE: Voor geen geld van de wereld, moeder Stans. Ik heb er deze nacht nog twee van mijn lijf moeten schudden. Met dank aan Ons Lieve Vrouwke.

(Stans tikt met de wijsvinger tegen het voorhoofd. Anna schudt meewarig het hoofd.)

ANNA: Menneke toch, wat vertelt u allemaal.

(De garde komt op van rechtsachter.)

GARDE: Daar zie, daar is hij, de konijnendief.

MENNEKE: Kalm garde, rustig jong. Of ge blijft rondegas draaien in 't vagevuur.

GARDE: En u kunt rondegas draaien in de bak.

MENNEKE: Ge doet maar wat ge niet laten kunt. Maar ik verwittig u. Iedere meter die ge hier op aarde achter u aanloopt moet ge hierboven in 't vagevuur terug achteruit. Tot uwe teller op nul staat. En gene meter minder.

GARDE: Menneke, u praat gelijk een mislukte pastoor. Maar 't zal niet pakken. Want ik zal u pakken. *(Arabel komt dreigend met haar stok naar de garde toe.)* Hela wijveke, wat krijgen we nu?

ARABEL: Ge moet mijne jongen gerust laten.

GARDE: Uwe jongen? Zeg eens Menneke, is dat oud wijveke uw lief?

MENNEKE: Nee garde, dat is mijn moeder. En ik ben een baron.

GARDE: En ik ben Napoleon.

MENNEKE: Nee garde, dat is niet waar. Napoleon was een machtig veldheer. En u zijt maar een kruiperige gatlikker van de baron om zijn hazen en konijnen te beschermen. Maar al die hazen en konijnen van uwe baron zijn evengoed van mij. Want ik ben zijn halfbroer.

GARDE: Verdomme, nu is 't Menneke helemaal zot geworden.

MENNEKE: Niet zo zot als gij wel denkt garde. Kom moeder, wij zijn hier weg.

(Arabel en 't Menneke willen weer vertrekken linksachter maar botsen nu op de pastoor.)

PASTOOR: Awel Menneke, gaat ge nu openlijk om met die heks. Ik heb het altijd geweten: gij met die heks en die heks met de duivel. Gij komt allebei in de hel.

MENNEKE: Nee mijnheer pastoor, wij komen allebei in den hemel. Maar gij moet eerst Sinte Pieter zijne voorraad krijt opwerken voor ge daar binnen moogt.

PASTOOR: De voorraad krijt van Sinte Pieter? Wat is dat nu weer voor zever?

MENNEKE: Dat is gene zever, dat is de zuivere waarheid. Oefen al maar een beetje in 't streepjes trekken. En zondig zo weinig mogelijk. Of Sinte Pieter moet nog krijt bijbestellen.

PASTOOR: Menneke ge spreekt wartaal. De duivel zit al in uw lijf. Gij staat al met éne voet in de hel.

MENNEKE: Nee mijnheer pastoor, ik sta al met éne voet in den hemel. Ik moet alleen nog een groot konijn vangen voor Sinte Pieter. Maar gij mijnheer pastoor, en gij garde en gij moeder Stans, gij staat alle drie al met éne voet in 't vagevuur. Kom moeder.

('t Menneke en Arabel vertrekken linksachter.)

GARDE: Hebt ge dat gehoord? Ze gaan een groot konijn vangen. Ik moet ingrijpen. En nu: d'erachter, d'erop en d'erover. Hij zit hij begot al zo goed als in 't kot. Gij gaat gij dat zien zie. *(De garde vertrekt al lopend Arabel en 't Menneke achterna.)*

PASTOOR: 't Menneke is helemaal verloren. 't Moest ervan komen: leven als een wilde en zich van God of gebod niks aantrekken. Dat wrekt zich moeder Stans. Maar eigenlijk ben ik gekomen voor Pier. Ik moet dringend met hem klappen. Want wat er hier gisteren gebeurd is, ligt nog zwaar op mijn maag. Waar zit hij, uwe Pier?

STANS: Onze Pier zit binnen, mijnheer pastoor, zot van verdriet. Onze Fons is er vandoor met dat zigeunerwif, die Bekka. Onze Pier is er kapot van. Hij had zo op onze Fons gerekend om later de boerderij over te nemen.

PASTOOR: Fons weg met Bekka! Wat een klop, wat een klop. Kom, we moeten hem troosten en moed inspreken. Wat een klop, wat een klop.

(De pastoor en Stans gaan binnen in het woonhuis. Anna gaat tot bij Katrien.)

ANNA: Gij gaat onze Fons heel hard missen, hè Katrien.

KATRIEN: Ja boerin, ik kan niet zonder hem.

ANNA: Het zal toch moeten.

KATRIEN: Misschien komt hij wel terug.

ANNA: Daar moeten we niet te veel oprekenen.

KATRIEN: Maar zonder Fons wil ik niet verder leven.

ANNA: Zo moogt ge niet spreken. Als hij ooit terugkomt moeten wij klaar staan om hem te steunen. Kom mee naar binnen. Ge moogt nu niet alleen blijven.

(Anna en Katrien gaan binnen in het woonhuis. Het erf ligt verlaten. Rechtsachter om de hoek komt 't Menneke voorzichtig kijken.)

MENNEKE: De kust is veilig. Kom Arabel.

(‘t Menneke en Arabel komen langzaam naar het publiek toe.)

MENNEKE: Mag ik u iemand voorstellen:

(zingt op de wijze van het “Strooperslied” of declameert)

Dit hier is mijn moeder, de heks Arabel.

Zij komt in den hemel, de baron in de hel.

(samen) Jajaaaaa

En ik, ik ben niet langer vogelvrij maar zo vrij als een vogel. Ik kan door de bossen zwerven zonder voortdurend op mijn hoede te moeten zijn voor die gatlikker van de baron. En weet ge wat ik ga doen?

(zingt of declameert)

Ik blijf heerlijk stropen, geniet van de zon.

Moet nooit meer gaan lopen, ben zelf een baron.

(samen) Jajaaaaa

Aan ieder verhaal komt een einde. Ook aan dit verhaal en aan mijn verhaal. Maar als mijn verhaal ten einde loopt weet ik nu al wat mij te doen staat.

(zingt of declameert)

En komt het moment dat ‘k hierboven moet zijn,

dan ga ‘k naar Sint Pieter ... met een heel groot konijn.

(samen) Jajaaaaa

(‘t Menneke en Arabel vertrekken hand in hand linksachter)

D O E K

E I N D E

Ter Hemelpoorte

Gij e - de - len en rij - ken die o - ver ons re - geert
 en sma - lend ne - der - kij - ken bij macht en rijk - dom zweert.
 Gaat - gij ter he - mel - poor - te Sint - Pie - ter met zijn zwaard
 jaagt u de he - mel bui - ten gij zijt hem ook niet waard, nee niet waard.

Een vondeling

Ik werd als een ba - by ge - von - den op straat. Hoe
 kan 't dat een moe - der haar kind zo ver - laat. Dit
 haar ooit te vra - gen is mijn groot - ste wens. Ach
 moe - ke ik mis je, ik ben ook een mens.

En onze bok...

Naar oud volksgezag

En on - ze bok is dood. Hij had maar e - ne kloot. Hij deed een
ra - re stoot toen was hij van de poot.

Strooperslied

Ik leef van het stro - pen in bos - sen en veld,
maar moet vaak aan lo - den of ben uit - ge - teld. Ja - iaaaa.